

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА СТРАТЕГІЧНИХ СТУДІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри
Іліна РЖЕВСЬКА
« 07 » 06 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ
КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ»

**Тема: «СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС В УМОВАХ
ВІЙНИ УКРАЇНИ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ»**

Виконавець: здобувач вищої освіти 4 курсу, 408 групи, Жук Катерина
Олегівна.

Керівник: кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри
соціології та політичних наук Сальнікова Наталія Валеріївна

Нормоконтролер:

КИЇВ 2024

Наталія САЛЬНІКОВА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ	8
1.1. Контекст війни в Україні та її вплив на міжнародні відносини.....	8
1.2. Основні аспекти зовнішньої політики України під час конфлікту.....	10
1.3. Значення та особливості співробітництва між Україною та Європейським Союзом	14
РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ ТА ДИНАМІКА СПІВРОБІТНИЦТВА.....	25
2.1. Етапи розвитку відносин між Україною та ЄС до виникнення конфлікту	25
2.2. Зміни у політичному та економічному співробітництві під час війни.....	28
РОЗДІЛ 3. ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕХАНІЗМИ СПІВПРАЦІ	35
3.1. Європейські програми підтримки України	35
3.2. Роль гуманітарної допомоги та санкцій у контексті співробітництва	40
РОЗДІЛ 4. ВИКЛИКИ ТА ОБМЕЖЕННЯ	44
4.1. Політичні та економічні складнощі у взаємовідносинах.....	44
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53
ДОДАТКИ.....	65

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЄС – Європейський Союз

РФ – Російська Федерація

ООН – Організація Об'єднаних Націй

НАТО – Організація Північноатлантичного договору (англійською: North Atlantic Treaty Organization)

СОТ - Світова організація торгівлі

EEN - Платформа стійкості ланцюга постачань (англійською: Enterprise Europe Network)

АСАА - Угода про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів

ТКС - Тимчасова контрольна смуга

МСП - Малі та середні підприємства

АПШАУ - Асоціація підприємств промислової автоматизації України

ЗМІ - Засоби масової інформації

САП - Спеціалізована антикорупційна прокуратура

НАБУ - Національне антикорупційне бюро України

ВСТУП

Сьогодення характеризується посиленням взаємозалежності країн світу в економічній, політичній та соціальній сферах. У цьому контексті співпраця України з країнами Європейського Союзу набуває особливої актуальності.

Поглиблення співпраці між Україною та ЄС відкриває нові можливості для економік обох сторін, стимулюючи зростання торгівлі, інвестицій, обміну інформацією та технологіями. Це, в свою чергу, сприяє модернізації української економіки, підвищенню її конкурентоспроможності та добробуту громадян.

Наразі поглиблення співпраці між Європейським Союзом та Україною відкриває нові можливості для економік різних країн, оскільки значно зросло переміщення через кордони товарів, послуг, капіталу та робочої сили, став більш інтенсивним обмін інформацією та технологіями. Неучасть країни у міжнародних відносинах та відсутність налагоджених добросусідських відносин, призводить до втрати можливостей вирішувати внутрішні політичні та економічні проблеми, використовуючи досвід, допомогу інших країн, і створюючи тим самим загрозу відставання у сфері науки, техніки, виробництва. Проте рух до налагодження зв'язку із державами-сусідами та відкритості України значно ускладнюється низкою труднощів об'єктивного та суб'єктивного характеру: зокрема, затяжна війна Росії з Україною з кожним днем усе більше руйнує сучасну систему міжнародних відносин й перекреслює усі положення міжнародного права.

Актуальність дослідження. Проблеми співробітництва в теперішніх умовах об'єктивно посідають одне з центральних місць у політиці урядів європейських країн, що пояснюється зростаючою взаємозалежністю України та держав-членів ЄС і оновленим баченням важливості інтеграції в системі змінених війною в Україні міжнародних відносин. У наш час система міжнародних відносин детермінована передусім військово-політичними чинниками.

У зв'язку з цим виникає необхідність дослідити динаміку змін у співпраці України та Європейського Союзу саме в контексті війни з Росією, виокремити загальні тенденції нашої співпраці та проаналізувати фактори які можуть впливати на їхню зміну, що і обумовлює актуальність даної роботи.

Метою роботи є аналіз співробітництва між Україною та країнами Європейського Союзу в умовах війни України проти агресії Російської Федерації, визначення ключових аспектів, викликів та перспектив цього співробітництва

Щоб досягти поставленої мети потрібно дослідити наступні дослідницькі **завдання**:

- Визначити контекст війни в Україні та її вплив на міжнародні відносини.
- Проаналізувати основні аспекти зовнішньої політики України під час конфлікту.
- Оцінити значення та особливості співробітництва між Україною та Європейським Союзом.
- Розглянути етапи розвитку відносин між Україною та ЄС до виникнення конфлікту.
- Дослідити зміни у політичному та економічному співробітництві під час війни.
- Вивчити європейські програми підтримки України.
- Проаналізувати роль гуманітарної допомоги та санкцій у контексті співробітництва.
- Визначити політичні та економічні складнощі у взаємовідносинах між Україною та ЄС.

Об'єктом дослідження є співробітництво між Україною та країнами Європейського Союзу.

Предметом - є форми, механізми та динаміка співробітництва між Україною та країнами ЄС в умовах війни України проти Російської Федерації.

Методи дослідження. Використано описовий метод, який переважно ґрунтується на якісному аналізі офіційних та інформаційних джерел за останні 3 роки, що дало змогу виявити кілька основних напрямів дослідження взаємодії ЄС та України в ході російсько-української війни, які визначили поставлені завдання дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів в даній роботі для доповнення вже відомих даних, розглянуто подальший розвиток та зроблена характеристика співробітництва України та країн ЄС в умовах війни. До того ж, на основі цих даних було отримано порівняння принципів діяльності і механізмів підтримки, що використовуються країнами ЄС для допомоги Україні. Виявлено специфічні аспекти співпраці, які можуть бути використані для посилення стійкості та ефективності міжнародних відносин в умовах кризових ситуацій. Дані, отримані з дослідження, можуть бути використані як для поглиблення знань щодо теми країн в стані війни як інструменту впливу на міжнародні відносини, так і для формування власних висновків та аналізів на основі викладеного матеріалу.

Практичне значення роботи полягає у можливості їх застосування в різних сферах суспільного життя та наукових дослідженнях. Зокрема, результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення стратегій міжнародного співробітництва між Україною та країнами ЄС в умовах воєнного конфлікту. Рекомендації, надані в роботі, можуть стати основою для розробки політичних та економічних програм, спрямованих на підвищення ефективності підтримки України з боку Європейського Союзу. Висновки щодо покращення комунікації та координації між українськими та європейськими партнерами можуть бути інтегровані у програми навчання для дипломатів, міжнародних відносин та фахівців з європейської інтеграції.

Особистий внесок у дослідженні теми співробітництва країн в умовах війни, на основі описаних ідей інших авторів та їх концепцій, було сформовано власні висновки та думки, які відображаються у основній частині роботи. Це

дозволило не лише поглибити розуміння теми, але й запропонувати конкретні рекомендації щодо посилення взаємодії між Україною та ЄС.

Апробація отриманих результатів полягає в тому, що результати дослідження представлено на науково-практичних конференціях, а саме:

1. XXI Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих вчених «ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки. Міжнародні відносини» організована Національним авіаційним університетом, (м. Київ, 2-5 квітня 2024 року) [18].

2. Всеукраїнська науково-практична конференція «Суспільно-політичні трансформації у XXI столітті: локальні, національні та глобальні контексти» організована Маріупольським державним університетом (м. Київ, 18 квітня 2024 року) [17].

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, кожен з яких має по три, два, два та по одному підрозділу, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робот викладена на 47 сторінках, містить 90 найменувань, а також 1 додаток.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ

1.1. Контекст війни в Україні та її вплив на міжнародні відносини

Україна стала свідком серйозного випробування війною, що почалася в 2014 році. Ця війна, спровокована агресією зі сторони Росії мала значний вплив не лише на саму Україну, а й на міжнародну арену. У цій роботі, ми розглянемо ключові аспекти війни в Україні та її вплив на сучасні міжнародні відносини.

Перш ніж розглядати вплив війни на міжнародні відносини, важливо розуміти її історичний контекст. Конфлікт на сході України почався після революції гідності 2014 року, коли Росія анексувала Крим і підтримала виникнення збройних сил, що боролися проти діючих легітимних урядів у Донецьку та Луганську. Це призвело до конфлікту, що триває й сьогодні.

Війна в Україні має значний вплив на міжнародні відносини, особливо на відносини між Росією та Заходом. Розглянувши сучасну глобальну арену, важливо звернутися до аспектів, які виникли внаслідок війни в Україні та її впливу на міжнародні відносини. Першим ключовим аспектом є перегрупування державних альянсів, або зміна взаємних стосунків між країнами. Внаслідок конфлікту з'явилися три основні групи держав: ті, що підтримали Україну, ті, що стали на бік Росії, і ті, які залишилися нейтральними, намагаючись уникнути ризиків.

Держави Європейського Союзу відреагували на конфлікт широко-масштабними санкціями та колективними діями проти Росії. Незважаючи на певну децентралізацію, зокрема у зв'язку з різними стратегіями країн щодо нафтових цін або поставок військової техніки до України, Європейський союз залишився єдиною у своєму підході до війни.

Велика Британія виділилася особливо сильною риторикою та військовою підтримкою України, що можна розглядати як частину її стратегії «Глобальної Британії».

Очікувано, підтримку Володимиру Путіну виявили Сирія та Білорусь, які очолюють Башар аль-Асад і Олександр Лукашенко відповідно. Також варто зазначити, що збільшилися тактичні та стратегічні відносини Росії з Іраном.

Голосування на Генеральній Асамблеї ООН резолюції, що засуджує агресію Росії, свідчило про певну розколотість: 35 країн утрималися від голосування. Серед тих, хто утримався, були держави ПАР, Пакистан та Індія, а також Китай, Індія та Індонезія, країни Індо-Тихоокеанського регіону. Лише Сінгапур, Південна Корея та Японія однозначно підтримали Україну.

Така динаміка зміни відносин порушила сподівання Заходу на підтримку «правового порядку», замість цього більшість азіатських країн обрали прагматичний підхід до відносин з Росією.

Події також призвели до широкого обговорення ролі Туреччини в конфлікті. Туреччина стала активним посередником у укладанні зернової угоди, намагається організувати мирні перемовини та сприяє обміну полоненими. Ці кроки піднімають Туреччину на новий рівень у світі дипломатії.

Іншим важливим аспектом є безпека та зміна кордонів. Більшість сусідніх з Росією країн переконалися в необхідності захищати себе від потенційних регіональних амбіцій Російської Федерації. Франція та Німеччина, навпаки, демонструють недостатню готовність або недооцінюють нові геополітичні реалії, що спричинило переоцінку їх власної безпеки та європейських оборонних перспектив.

Варто також зазначити, що війна в Україні прискорила деякі процеси, які раніше вважалися недосяжними: швидке отримання Україною статусу кандидата у Європейському Союзі, фінансова підтримка для оборони та навіть намагання Фінляндії та Швеції приєднатися до НАТО. Також відзначається посилення ролі НАТО у забезпеченні безпеки в Європі, що здобуло підтримку в Сполучених Штатах.

Враховуючи вищесказане, можна визначити нові тенденції у геополітичних відносинах та безпеці, які виникли внаслідок війни в Україні та впливу цих подій на міжнародну сцену (див Додаток А).

Росія постійно погрожує ескалацією та використанням ядерної зброї проти країн НАТО. і загрози вже не вперше, проте намагаючись створити паніку, вони викликають певну обуреність у західних країн. Особливо тривожною є ситуація з ядерною енергетикою в Україні, зокрема загроза нападу на Запорізьку АЕС та чутки про підрих «брудної бомби». Проте, якщо конфлікт між Росією та Україною дійсно має на меті відновлення імперії Путіна, то наслідки пост ядерної пустки для обох сторін будуть катастрофічними.

Криза в енергетиці та продовольстві, спричинена війною між Росією та Україною, впливає на глобальні постачання. Європа намагається зменшити свою залежність від російського вугілля, що спонукає її активно розвивати відновлювану енергетику. Це також має несподівані геополітичні наслідки, зокрема, зростає інтерес до африканських країн. Порушення глобальних харчових ланцюгів призводить до зростання цін на продукти, що може викликати гуманітарну кризу в країнах, що розвиваються.

Рішення Путіна про війну з Україною спричинило економічні санкції та зробило Росію міжнародним пацаном. Ці санкції значно ударили по російській фінансовій системі, але підтримка режиму внутрішньо залишається стабільною. Майбутнє Росії неясне, і хоча можливість позитивних змін є, ймовірніше, що країна розвалиться на частини через внутрішні проблеми.

1.2. Основні аспекти зовнішньої політики України під час конфлікту

Зовнішня політика України в період конфлікту зазнала значних змін і відтінків. Спрямована на захист національних інтересів та територіальної цілісності, вона активно використовує дипломатичні канали для залучення

міжнародної підтримки. Україна звертається до світових лідерів та міжнародних організацій, демонструючи необхідність збереження міжнародного правопорядку та відповідальності за порушення міжнародного права.

Одним із ключових аспектів є активізація міжнародного співробітництва для забезпечення безпеки та обороноздатності країни. У цьому контексті важливим є співпраця з партнерами у сфері безпеки, отримання військової допомоги та підтримка у зміцненні оборонних потужностей.

Зростає також акцент на залучення санкційного тиску на агресора – Російську Федерацію. Україна активно співпрацює з міжнародними партнерами для посилення економічних санкцій та політичного тиску на режим в Кремлі.

Дипломатичні зусилля України спрямовані також на пошук мирного врегулювання конфлікту та відновлення територіальної цілісності. Країна активно підтримує міжнародні миротворчі ініціативи та залучається до переговорів на міжнародному рівні для вирішення ситуації на окупованих територіях.

Загалом, зовнішня політика України в період конфлікту визначається активною позицією на міжнародній арені, спрямованою на захист національних інтересів, залучення підтримки міжнародного співтовариства та пошук мирного врегулювання конфлікту.

Ми розглянемо та проаналізуємо дослідження, яке було проведено серед 2000 респондентів віком від 18 років у лютому-березні 2023 року, яке могло б допомогти зрозуміти думку людей різні аспекти міжнародних відносин.

Згідно з дослідженням, майже 80% громадян висловили позитивне ставлення до зовнішньої політики України, навіть у контексті війни. Лише 6% опитаних відзначили негативний настрій. Директор соціологічної служби Центру Разумкова, Андрій Биченко, заявив про це під час презентації результатів опитування в Укрінформі [12].

За даними опитування, українці вважають зовнішню політику країни ефективною у всіх напрямках. Так, більшість підтримують політику зміцнення

міжнародних зв'язків, поширення об'єктивної інформації та підвищення міжнародного авторитету України. Також громадяни підтримують інтеграцію до Європейського Союзу та НАТО, а також захист прав українців за кордоном та просування українського бізнесу на світових ринках.

Згідно з дослідженням, більшість українців має позитивне ставлення до іноземних політиків, таких як Борис Джонсон, Анджей Дуда та Джо Байден. Директор соціологічної служби Центру Разумкова, Андрій Биченко, заявив про це під час презентації результатів опитування.

Більшість опитаних висловили позитивне ставлення до Бориса Джонсона (87%), Анджее Дуди (86%) та Джо Байдена (83%). Також відзначається підтримка до інших політиків, таких як Урсула фон дер Ляєн, Емманюель Макрон, Реджеп Ердоган та інші. У той же час, негативне ставлення переважає до таких політиків, як Володимир Путін (97%), Олександр Лукашенко (92%), Віктор Орбан та інші. Дослідження було проведене у лютому-березні 2023 року серед 2020 респондентів усіх регіонів України, за винятком тимчасово окупованих територій. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%, проте можливі систематичні відхилення через військові дії та евакуацію мешканців [12].

За результатами опитування, більшість українців мають позитивне ставлення до міжнародних організацій та об'єднань, зокрема до Європейського Союзу, НАТО та ООН. Про це заявив директор соціологічної служби Центру Разумкова, Андрій Биченко, під час презентації результатів дослідження. Зазначено, що 89% респондентів висловили позитивне ставлення до Європейського Союзу, 79% - до НАТО та 70% - до ООН [4]. Також високий рівень підтримки виявлено у відношенні до інших міжнародних організацій, таких як Міжнародний валютний фонд, Міжнародний комітет Червоного Хреста та інші.

У дослідженні взяли участь 2020 респондентів з усіх регіонів України, за винятком тимчасово окупованих територій. Теоретична похибка вибірки не

перевищує 2,3%, хоча можливі систематичні відхилення через російську агресію та евакуацію громадян.

Загалом, дослідження вказує на те, що більшість українців підтримує співпрацю та взаємодію з міжнародним співтовариством, що є важливим аспектом для зовнішньої політики країни.

За даними опитування, майже усі українці (92%) виражають підтримку вступу України до Європейського Союзу. Це високий показник, що свідчить про широку підтримку ідеї європейської інтеграції серед населення країни.

Якби відбувся референдум на цю тему, більшість українців (79%) проголосували б за вступ до ЄС, що є значним зростанням порівняно з минулими роками. Зауважено, що особливо активно підтримують цю ідею молоді люди [4].

Ці дані також відображають певні тенденції залежності від регіону та політичних переконань. Наприклад, у Західному регіоні підтримка вступу до ЄС найвища, тоді як у Східному та Південному регіонах вона менша.

Це опитування демонструє, що бажання вступити до Європейського Союзу є досить поширеним серед українців, що може мати важливі наслідки для майбутнього країни та її міжнародних відносин.

Останнє соціологічне опитування вказує на те, що майже 80% українців відчують негативне ставлення до громадян Росії. Лише дуже мала частка (2%) висловлює позитивне ставлення до них. Це відображає значне погіршення у сприйнятті росіян серед українського населення порівняно з минулими роками.

Цей негативний настрій поширений у всіх регіонах України та серед різних соціальних груп. Зокрема, більшість мешканців усіх регіонів висловлюють негативне ставлення до громадян Росії. Позитивне ставлення до них виявлено лише серед незначної частки населення, особливо тих, хто спілкується російською мовою.

У порівнянні з іншими країнами, українці найбільше симпатизують Польщі, Великій Британії, Литві, Естонії, Латвії та Канаді. Натомість, Росія,

Білорусь та Іран займають найнижчі позиції у рейтингу популярності серед українців.

Ці дані є важливими для розуміння настроїв українського суспільства та можуть мати велике значення для формування зовнішньої політики країни.

1.3. Значення та особливості співробітництва між Україною та Європейським Союзом

Співпраця між Україною та Європейським Союзом є одним із ключових напрямків зовнішньої політики України та відображає глибокі взаємовідносини між цими двома суб'єктами. Це співробітництво базується на ряді угод, спільних ініціатив та стратегій, спрямованих на розвиток різних сфер взаємодії, включаючи політичні, економічні, соціальні, технічні та культурні аспекти.

Політична співпраця між Україною та ЄС має за мету зміцнення демократії, правової державності та захист прав людини. У цьому контексті Україна активно здійснює реформи, спрямовані на наближення її законодавства до стандартів Європейського Союзу. Крім того, важливою частиною політичного співробітництва є участь України у спільних проектах та програмах, спрямованих на підвищення ефективності державного управління та зміцнення демократичних інститутів.

У сфері економічного співробітництва Україна та Європейський Союз взаємодіють у рамках реалізації Угоди про асоціацію, яка прагне створити зону вільної торгівлі та забезпечити глибоке та всеосяжне економічне партнерство. Це сприяє розвитку бізнесу та інвестиційному клімату в Україні, забезпечує зростання експорту та залучення іноземних інвестицій. Крім того, Угода про асоціацію допоможе українському законодавству адаптуватися до стандартів ЄС у сферах торгівлі, права, безпеки харчових продуктів тощо.

У сфері соціального та культурного співробітництва важливими є проекти та ініціативи, спрямовані на підтримку розвитку освіти, науки,

молодіжних та культурних обмінів. Зокрема, Україна активно бере участь у програмах молодіжних обмінів, наукових досліджень та спільних культурних заходів, що сприяє зближенню та взаєморозумінню між українським та європейським населенням.

Необхідно також відзначити важливість технічного співробітництва між Україною та ЄС у сфері енергетики, транспорту, охорони навколишнього середовища та інфраструктури. Реалізація спільних проектів у цих галузях сприяє покращенню життя громадян України, підвищенню рівня безпеки та забезпеченню сталого розвитку країни.

Отже, співробітництво між Україною та Європейським Союзом має стратегічне значення і сприяє розвитку обох сторін. Це взаємовигідне партнерство сприяє зміцненню демократії, стабільності та процвітання в регіоні.

З моменту здобуття незалежності Україною було визначено ключові напрямки її зовнішньої політики, де чітко окреслені пріоритетні партнери: Європейський Союз, США та Російська Федерація. Серед цих трьох пріоритетів абсолютною першочерговістю володіє Європейський Союз. Держава впевнено взяла курс на інтеграцію в Європу та прагне до вступу до Європейського Союзу.

Основні мотиви євроінтеграції України:

Європейський Союз втілює систему цінностей, які близькі й важливі для України – демократія, добробут, стабільність.

Європейський Союз – це лідер у глобальних інвестиціях, що гарантує стале майбутнє.

Європейський Союз – це впливова сила на світовому політичному ландшафті.

Співпраця України з Європейським Союзом:

Європейський Союз признав Україну своїм партнером на міжнародній арені після проголошення незалежності в 1991 році.

У спеціальній декларації ЄС про Україну підкреслюється демократичний характер всеукраїнського референдуму і міститься заклик до України вступити в активний діалог з ЄС.

Основою сучасного співробітництва між Україною з Європейським Союзом існує угода про партнерство та співробітництво, в якій вкладено рамки та принципи їх співпраці. Ця Угода була підписана 1994 року літом 14 червня і набула чинності 1998-1999 роках, поклавши початок новому етапу в розвитку відносин між Україною та Євро союзом.

З самого початку періоду незалежності України було визначено стратегічний напрям зовнішньої політики, серед яких особливе місце займали такі партнери, як Європейський Союз, Сполучені Штати та Російська Федерація. З цих пріоритетів Європейський Союз був найбільшим для України, і країна викликала свій підхід до євроінтеграції в Європейському Союзі.

Членство в ЄС залишається важливою національною метою України з таких причин:

- Європейський Союз – це інша та важлива система цінностей, в якій Україна, орієнтується зокрема, демократією, процвітанням і стабільністю;
- Європейський Союз є найбільшим в світі інвестором;
- Вплив ЄС на світовий прогрес та розвиток поступається лише США.

Після проголошення незалежності України у 1991 році ЄС визнає її своїм партнером у міжнародних відносинах. Спеціальна декларація ЄС щодо України підкреслила демократичний характер референдуму та закликала Україну підтримувати діалог з Європейським Союзом.

Головним нормативним документом, що визначає співпрацю України з ЄС, є Угода про партнерство і співробітництво, підписана 14 червня 1994 року. Ця угода стала дійсною вже 1 березня 1998 року, що ознаменувало собою нову епоху та новий крок у відносинах між Україною та Європейським Союзом.

Чотири пріоритетні напрямки діяльності української влади, які гарантують успішний рух України до ЄС, включають боротьбу з корупцією, впровадження економічних реформ, Україна вступає до Світової організації

торгівлі (СОТ) та стимулювання зон для вільної торгівлі між Україною та ЄС. Ця європейська інтеграція сприятиме модернізації економіки, подоланню технічної відсталості, привабленню іноземних інвестицій, залученню новітніх технологій та створенню нових робочих посад та місць.

Очікувані результати курсу України на європейську інтеграцію включають демократичну декомунізацію суспільства, захист прав і свобод людини і дитини, а також розвиток сучасних високих технологій та високоприбуткової економіки, публічність влади та додавання європейських стандартів якості життя для простого населення. Також передбачається можливість вивчення та використання досвіду європейських країн, розширення можливостей стажувань і навчання в країнах ЄС, усунення тіньової і планової економіки і надання нового імпульсу розвитку регіону. Чотири пріоритети українського уряду для забезпечення ефективності переходу України до ЄС полягають у наступному:

- Боротьба над корупцією.
- Здійснення та переворот економічних реформ.
- Вступ України до СОТ.
- Розширення зон для вільної торгівлі між Україною та країнами Євро Союзу.
- У подальшому європейська інтеграція сприятиме для України :
- Модернізацією економіки.
- Подоланню технічної відсталості.
- Привабленню іноземних інвестицій.
- Залученню новітніх технологій.
- Створенню нових вільних робочих місць.

Очікувані результати від планів України в європейську інтеграцію наступні:

- Демократизація суспільства та захист прав людей і дітей.
- Розвиток сучасної високотехнологічної та прибуткової економіки.
- Публічність влади та підзвітність за свої рішення.

- Запровадження європейського стандарту для якості життя громадян.
- Можливість вивчення та використання досвіду європейських країн.
- Розширення можливості стажувань і навчань в країнах ЄС.
- Ліквідація тіньової та планової економіки.
- Новітній імпульс для розвитку регіону.

Існує природна тяга України до Європейського Союзу. Цьому сприяють спільне радянське минуле, тісні мовні, культурні та традиційні зв'язки з Польщею, Словаччиною, Чехією та Словенією, географічна близькість та прагнення до спільних цінностей: демократії, верховенства права, захисту прав людини, розвитку ринкової економіки та сталого розвитку.

Членство України в ЄС стає природним та логічним кроком, який відповідає прагненням українського народу та інтересам всієї Європи. Більше того, у цих та інших нових країнах Євросоюзу проживають сотні тисяч етнічних українців, що пояснює популярність української мови серед них. Крім того, фактором культурної спорідненості є багатоконфесійність переважно християнської України, Близько шести мільйонів українців є греко-католиками та римо-католиками. Стосовно українського православ'я, то після приєднання до Євросоюзу Румунії та Болгарії українці відчують додаткову складову своєї культурної спорідненості з мешканцями країн ЄС.

Україна та Європейський Союз ведуть політику сусідства, включаючи демократичний розвиток, економічну лібералізацію, політичне співробітництво, гармонізацію стандартів, пряму підтримку та інші програми. Ця політика охоплює ряд країн, серед яких Україна виступає однією із ключових. Зокрема, східні і південні сусіди ЄС дозволять отримати доступ до внутрішніх неділях ЄС, брати участь в програмах розвитку, а ще співпрацювати в області транспортних і енергетичних мереж.

Порівняно з даними Держкомстату, ЄС залишається головним джерелом прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну з 1991 року.

Зростання економіки України з 2001 року стимулювало значне збільшення інвестиційних потоків. Станом на 2006 рік жовтня прямі інвестиції держав-членів ЄС склали 14,8 мільярда доларів США, що становить 74,4% від загального обсягу. Але вже порівняно з новими членами ЄС, рівень інвестицій в Україну залишається низьким. Наприклад, в 2005 році Польща зібрала 7700 мільярдів, а в тому ж році рекордний показник для України склав тільки 776 мільярдів. У 2005 році Чеська Республіка пододала поріг у 100 мільярдів доларів. Водночас, Україна випереджає Росію за цим показником. У 2005 році Росія отримала 1,5 млрд доларів США ПІ, а у 2006 році – близько 2,5 млрд доларів США (прогноз для України – близько 4 млрд доларів США) [7].

Важливо зазначити, що інвестиції України в країни ЄС на 1 липня 2006 року становили лише 61,1 млн доларів США, або близько 0,01% ПІ в економіку ЄС. Європейські країни залишаються лідерами за обсягом прямих для нас іноземних інвестицій (ПІ) в Україну. Ці інвестиції спрямовані переважно на харчову промисловість, оптова торгівля, фінансовий сектор та транспортна галузь [61].

Підприємства з іноземним капіталом демонструють значно вищу продуктивність праці, порівняно з іншими. Вони відіграють важливу роль у технологічному оновленні української економіки.

Однак за обсягом інвестицій на одиницю населення Україна не лідирує, займаючи останні місця понад країн Центральної та Східної Європи. І у 2005 році ця цифра перевищила 340 доларів США (на 100 доларів більше, ніж наприкінці 1990-х), але значно нижча, ніж у нових країнах-членах ЄС (2700 доларів США) та країнах Південно-Східної Європи (1134 долари США) [61].

ЄС надає вагову фінансову підтримку розвитку української культури. Європейська програма культурного розвитку на 2007-2013 роки ("Культура 2007") розробляється з бюджетом близько 400 мільйонів євро. Його мета-розвивати культурний діалог і сприяти обороту інтелектуальної та художньої продукції.

2008 рік був оголошений роком міжкультурного діалогу в ЄС. Культура повинна стати об'єднуючим фактором для європейського суспільства. "Культура повинна відігравати стратегічну роль в єдиній європейській політиці", - сказав президент Євро Комісії Жозе Мануель Баррозу. Це важливий фактор успіху європейської інтеграції та невід'ємна частина європейської ідентичності."

Основна ціль та мета діяльності ЄС у культурній сфері повинно стати:

- підтримка творчості, захист та протекціонізм митців і їхніх прав;
- транснаціональне поширення культури та творчих робіт митців;
- особлива підтримка молодих митців;
- спрощений доступ до участі в культурному житті для широкої аудиторії;
- пряме визначення культури як економічного чинника соціальної інтеграції.

ЄС прагне захищати і заохочувати культурне розмаїття з урахуванням особливостей розвитку всіх країн-учасниць ЄС. Нова європейська культура має базуватися на загальнолюдських принципах підтримки творчої діяльності та знань. Щороку Євросоюз обирає європейську культурну столицю, активізуючи культурне життя міста та надаючи значну фінансову підтримку для її організації. Для інтеграції є важливою культурне перебування України в Європі та у всьому світі, яка може підтримуватися успіхами в культурній і спортивній сферах, що сприяє позитивному іміджу країни і її привабливості для інвесторів. У 2006 році Європейський Союз став найбільшим торговельним партнером України, що ще раз підкреслює важливість взаємовідносин між цими двома суб'єктами.

Попри значний потенціал, Україна все ще не належить до числа головних торговельних партнерів Європейського Союзу. Її частка в імпорті та експорті ЄС становить лише 0,4% та 0,5% відповідно, що відповідає лише 38-39 місцю серед партнерів [61].

Аналіз досвіду інших країн, які вступили до ЄС, чітко демонструє, що для успішної інтеграції Європейський Союз має стати ключовим торговельним

партнером країни-кандидата, випереджаючи інших учасників міжнародної торгівлі. Як приклад, можна сказати, що вже у 1985 році перед вступом Іспанії половина її експорту й третина імпорту припадає на ЄС. Економічні зв'язки України з Європейським Союзом (ЄС) значно слабші, ніж у більшості країн-членів ЄС. Наприклад, у 2006 році частка ЄС в експорті України становила лише 32%, а в імпорті - 38%, тоді як у Португалії ці показники сягали 68% та 36% відповідно. [61]

Для порівняння, у 10 державах, що вступили до ЄС у 2004 році, частка ЄС у їхньому зовнішньому товарообігу на момент вступу становила в середньому 60% для експорту та 57% для імпорту. У деяких з цих країн, таких як Угорщина (74,3% експорту, 57,8% імпорту) та Польща (69,2% експорту, 61,4% імпорту), зв'язки з ЄС були ще більш вираженими.

Навіть у Румунії, яка стала членом ЄС лише у 2007 році, частка ЄС у зовнішній торгівлі становила 67,8% для експорту та 57,3% для імпорту.

Хоча зв'язки України з ЄС поступово посилюються (з 22% у 2002 році), вони все ще значно слабші, ніж у більшості країн-членів ЄС. Рух України до Європи визначається насамперед сталим економічним розвитком і зростанням. Аналіз досвіду інших країн, які вступили до ЄС, чітко демонструє, що для успішної інтеграції Європейський Союз має стати ключовим торговельним партнером країни-кандидата, випереджаючи інших учасників міжнародної торгівлі. Як приклад, можна сказати, що вже у 1985 році перед вступом Іспанії половина її експорту й третина імпорту припадає на ЄС. Економічні зв'язки України з Європейським Союзом (ЄС) значно слабші, ніж у більшості країн-членів ЄС. Наприклад, у 2006 році частка ЄС в експорті України становила лише 32%, а в імпорті 38%, тоді як у Португалії ці показники сягали 68% та 36% відповідно.

Для порівняння, у 10 державах, що вступили до ЄС у 2004 році, частка ЄС у їхньому зовнішньому товарообігу на момент вступу становила в середньому 60% для експорту та 57% для імпорту. У деяких з цих країн, таких

як Угорщина (74,3% експорту, 57,8% імпорту) та Польща (69,2% експорту, 61,4% імпорту), зв'язки з ЄС були ще більш вираженими.

Навіть у Румунії, яка стала членом ЄС лише у 2007 році, частка ЄС у зовнішній торгівлі становила 67,8% для експорту та 57,3% для імпорту.

Хоча зв'язки України з ЄС поступово посилюються (з 22% у 2002 році), вони все ще значно слабші, ніж у більшості країн-членів ЄС., київським «Динамо», з Андрієм Шевченком. Перемога української співачки Руслани Лисичко на Євробаченні 15 травня 2004 року також піднесла позитивний імідж України [61].

Європейський Союз визнав ринковий характер економіки України, що сприятиме поживленню зовнішньоекономічної діяльності українських компаній на території США. Однак невдача України у вступі до Світової організації торгівлі негативно позначається на розвитку відносин з Європейським Союзом.

Визначено основні пріоритети економічної політики України.

- Забезпечення активного економічного розвитку, переважно через використання науково-технологічних факторів та підвищення продуктивності виробничих ресурсів.
- Забезпечення макроекономічної рівноваги включаючи боротьбу з інфляцією, забезпеченням зайнятості, стабільним обмінним курсом гривні, визначенням відсоткової ставки національного банку, управлінням дефіцитом держбюджету та інші аспекти.
- Здійснення широкомасштабної структурної реформи галузевого і територіального спрямування, реформування адміністративно-територіального устрою.
- Збалансований розвиток соціальної сфери з метою досягнення рівня, порівняння з країнами Центральної та Східної Європи.
- Впровадження нової парадигми зовнішньоекономічних зв'язків, що ґрунтується на прагматизмі інтеграційних процесів та цивілізованій експансії на ринках третіх країн.

Плани розпочати процес структурних реформ:

- Реформа оподаткування з метою зменшення податкового навантаження на економіку.
- Підвищення ефективності у використанні природничих ресурсів та енергоресурсів та додавання енергозберігаючих технологій.
- Створити необхідну нормативно-правову базу для розвиненого ринку землі.
- Реформа житлово-комунального господарства.
- Створити ринкові умови для розвитку вугільної промисловості.
- Реалізувати принципи науково-технічних інновацій розвитку.

Такий план змінить сировинний вектор розвитку економічних процесів і, використовуючи наявні інтелектуальні, наукові та технологічні можливості, перетворить Україну на високотехнологічну державу.

Підсумовуючи треба зазначити, що план отримання членства в ЄС для України є життєво важливим, особливо в умовах війни. Ця ситуація стала катализатором для євроінтеграційних прагнень українського народу, що відображено у змінах зовнішньої політики, спрямованої на захист національних інтересів та міжнародну підтримку. Підтримка євроінтеграційного курсу серед українців висока, а співпраця з ЄС має стратегічне значення, сприяючи економічному зростанню та модернізації країни. Отримання статусу кандидата в члени ЄС є визнанням досягнень України та відкриває нові перспективи для співпраці. Український шлях до ЄС є правильним та перспективним, сприяючи майбутньому мирному та процвітаючому для країни.

Важливо підкреслити, що співробітництво з ЄС є взаємовигідним. ЄС отримує надійного партнера, який поділяє європейські цінності та прагне до демократичного розвитку, тоді як Україна отримує доступ до європейського ринку, технологій та знань, що сприятиме її модернізації та економічному зростанню. Війна в Україні прискорила євроінтеграційні процеси та продемонструвала єдність України та ЄС перед спільними викликами. Співпраця між Україною та ЄС має стати одним із ключових факторів

подолання наслідків війни та побудови мирного, демократичного та процвітаючого майбутнього.

РОЗДІЛ 2. ІСТОРІЯ ТА ДИНАМІКА СПІВРОБІТНИЦТВА

2.1. Етапи розвитку відносин між Україною та ЄС до виникнення конфлікту

Наразі порушені питання, що стосуються взаємин між Україною та Європейським Союзом, а саме забезпечення завершення процедур асоціації з ЄС, і в кінцевому підсумку, отримання повноправного членства. З моменту здобуття Україною незалежності наша нація пройшла непростий шлях перетворень, тісно пов'язаний з курсом на європейську інтеграцію. Дійсно, в питаннях, пов'язаних з процесом економічних, політичних і культурних перетворень, у нашої держави немає іншого вибору. Україна-європейська держава, тому ці процеси для неї дуже природні [64].

Процес розвитку відносин між Україною та Європейським Союзом можна поділити на кілька етапів.

Перший етап сходить до 1991 року, з моменту прийняття Декларації незалежності і визнання України Європейським Союзом в якості партнера в міжнародних відносинах. Однак, на думку багатьох вчених, початок відносин між незалежною Україною та Європейським Союзом поклала Україна. Це було початком відносин з Євросоюзом. Президент Кравчук започаткував відносини з Європейським Співтовариством, саме в 1992 році, коли відбулася зустріч голови декомунізаційного комітету Делорма. Відтоді відносини між Україною та Євросоюзом декомунізацією активно розвиваються.

Цей період характеризується тим, що Україна обирає європейський шлях розвитку, налагоджує відносини з ЄС, фактично все більше наближається до європейської інтеграції України. За цей час Україна підписала угоду про асоціацію та співробітництво з країнами-членами ЄС (Травень 1994 р.), приєдналася до Ради Європа (1995 р.) і в рамках Європейської політики сусідства.

Наприкінці цього етапу слід розглянути питання про прийняття спільної стратегії ЄС для України в 1999-2012 рр., тобто про проєвропейський вибір

нашої держави. Можна зробити висновок, що затвердження Стратегії інтеграції України в ЄС зробило позитивний вплив на інтеграцію України в ЄС. розвиток відносин. Тому що Україні потрібно було створити передумови для отримання статусу держави-члена ЄС.

Другий етап сходиться до ратифікації програми інтеграції України в ЄС (2000-2009 рр.). Програма визначила короткострокові (2000-2001 рр.), середньострокові (2002-2003 рр.) і довгострокові (2004-2007 рр.) завдання інтеграції України в ЄС. Серед пріоритетів-гармонізація законодавства відповідно до стандартів ЄС, досягнення вступу до Світової організації торгівлі (СОТ), переговори про зони вільної торгівлі з ЄС, підписання угод про вільну торгівлю з країнами ЄС тощо.

Було запроваджено інститут комісара з європейської інтеграції України, створено Державну раду з європейської та євроатлантичної інтеграції, затверджено План дій Україна-ЄС (Брюссель, 2005 р.); Створення основи для придбання Україною повноправних держав-членів Європейського Союзу, створення основи для придбання Україною повноправних держав-членів Європейського Союзу, створення основи для придбання Україною повноправних держав-членів Європейського Союзу, створення основи для придбання Україною повноправних держав-членів Європейського Союзу, створення основи для придбання Україною повноправних держав-членів Європейського Союзу, реалізація заходів в рамках Плану дій Україна-ЄС, ЄС у співпраці з Верховною Радою, адаптація Закону України до закону, підготовка кваліфікованих кадрів для роботи в напрямку європейської інтеграції. Україна почала брати участь у заходах у рамках програми «Партнерство заради миру» та Ради євроатлантичного партнерства. В результаті на саміті Україна-ЄС (2007-2009 рр.) сторони домоглися значного прогресу в реалізації Плану дій Україна-ЄС, а також підтримали намір України отримати статус спостерігача в рамках Угоди про Енергетичне співтовариство [68].

У концепції «більш широкої Європи» зазначено, що на початковому етапі з 14 країн план дій був підготовлений тільки в 4-6 країнах, включаючи Україну.

Згідно з документом: «стаття 49 угоди ЄС. Згідно з його статтею, всі європейські країни, які поважають і дотримуються принципів основних свобод, демократії, прав людини і верховенства закону, можуть подати заявку на членство в Європейському Союзі і, зокрема, на чітке визнання прав тих країн, які Україна відкрито заявляє про своє бажання отримати членство в ЄС. Якщо будуть досягнуті всі необхідні політичні та економічні стандарти, це повинно послужити потужним стимулом для співпраці в рамках концепції "більш широкої Європи» [68].

Коментуючи цю концепцію, Норбер Юстен, голова місії Європейської комісії в Україні, сказав: «Ми раді повідомити, що Європейська комісія вирішила розпочати нову місію Європейської комісії в Україні. «Я знаю, що українцям не подобається слово «сусід», але в кінцевому підсумку важливо не додавати до 27 слів в повідомленні на сторінці 1, які стосуються інших «сусідів» за межами України, де явка явно виключена, а виділити 2 основні ідеї українців. рамки нових відносин.

По-перше, існує можливість більш тісної інтеграції України в єдиний ЄС, пріоритетних торговельних відносин, більшого співробітництва в галузі культури і взаєморозуміння, європейських транспортних, енергетичних і комунікаційних мереж. По-друге, новий вимір буде забезпечено новими спеціальними інструментами, зокрема, участю в європейських програмах і діях, а також новими джерелами фінансування."

Декому декомунізації другого етапу можна виділити 2 події: по-перше, ініціювання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (2012 рр.), А по-друге, рішення Кабінету Міністрів призупинити процес підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (2013 рр.), Що стало приводом для масштабних протестів, мітингів і демонстрацій, які згодом призвели до погіршення політичної ситуації в державі. і це призвело до зміни уряду.

За цей час були проведені переговори про створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, набула чинності Угода про спрощене оформлення віз,

Україна вступила до СОТ, і Україна підписала нову угоду про створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Початком третього етапу можна вважати лютий 2014. Відтоді набула чинності постанова Ради національної безпеки і оборони України «Про невідкладні заходи щодо Євроінтеграції України», також було ратифіковано Угоду про асоціацію між ЄС та Україною та підписав її «після затвердження Рекомендацій Ради асоціацій між Україною та ЄС щодо реалізації порядку денного асоціацій між Україною та ЄС» (№ 199) прийнято. Станом на 22 квітня 2015 року Уряд прийняв 33 розпорядження та затвердив 129 планів щодо реалізації 179 законодавчих актів ЄС. Цей етап триває і до цього дня [19].

Є багато прогнозів про вступ України до Європейського Союзу. Наприклад, науковці В. Посельський пропонує такий сценарій інтеграції України до ЄС. Мета України-стати «кращим сусідом» - перший етап (2005-2007 рр.). Другий етап (2007-2010 рр.) - мета-стати країною-кандидатом на членство в ЄС. Третій етап (2010-2015 рр.) - Україна і ЄС ведуть переговори про вступ. Залежно від того, скільки часу буде потрібно для цих переговорів і ратифікації Угоди про приєднання, Україна може стати офіційним членом ЄС в період 2015-2019 років [54].

2.2. Зміни у політичному та економічному співробітництві під час війни

Війна, що почалася на території України у 2022 році, стала важливим стратегічним завданням і зміною для ЄС. Союз почав по-новому знайомитися з політичною стороною, змінився напрямок співпраці та взаємодії на міжнародному рівні, а проблеми, які раніше викликали серйозну критику в Європейському Союзі, активно вирішуються державами-членами (наприклад, прийом біженців, надання допомоги).

З 2014 року Європейський Союз ввів безліч санкцій у відповідь на російську анексію Криму. У 2022 році, коли почалася повномасштабна війна,

кількість цих санкцій було розширено, включаючи найповніший пакет санкцій ЄС проти всієї російської фінансової системи, сектору високих технологій та корумпованої еліти. З 2022 по кінець 2024 Європейський Союз ввів в цілому 10 пакетів санкцій у відповідь на посилення військових зусиль Росії на території України.

Ця підтримка з боку Європейського Союзу особливо важлива для виробничих компаній, яким доводиться працювати на передовій, незважаючи на близькість бойових дій. Оскільки більша частина зобов'язань і квот стосується сільськогосподарської продукції, рішення Європейського Союзу допоможе Україні та світу забезпечити продовольчу безпеку [37]. Зараз торгівля між Україною та ЄС вже почалася. Декомунізація України і ЄС вже почалася. У 2022 році Україна експортувала 441 мільйон тон товарів на суму 9980 мільярдів доларів. З цієї суми 63% припадає на країни ЄС (27,9 млрд драмів). США). Серед союзників по ТТС і українських партнерів велика частина була експортована в польську Республіку (66,6 мільярда доларів США) і Румунію (3,8 мільярда доларів США). США та Угорщина (227 000 драм) [33].

Багато заходів, вжитих країнами ЄС та Урядом України, сприяли комерційній діяльності українських експортерів. Таким чином, експорт сільськогосподарської продукції був полегшений за рахунок скасування квот і мит профспілками. Створення Європейської Комісії по лінії солідарності з Україною та розвиток митної інфраструктури стали ключем до активізації торгівлі. Однак нетарифні бар'єри для українського імпорту зберігаються. Зокрема, оскільки Європейський Союз перевіряє відповідність товарів стандартам якості ЄС, регульованим угодами про оцінку відповідності та Угодою про приймання промислової продукції (АСАА), таким чином, на жаль, українські товари ще не сертифіковані для імпорту в ЄС в Україні. Якісного стрибка в експорті структура очікувати не може.

Але якість українських товарів не найбільша перешкода для експорту. Основна проблема полягає в тому, що в Україні недостатньо виробничих і

переробних потужностей, здатних виробляти високотехнологічну продукцію. Тому Україна в основному експортує сировину [41].

Водночас виникають питання, пов'язані з експортом товарів до інших країн. Чорноморські порти були закриті, коли на Україні вибухнула війна, тому логістичні експортні маршрути стали більш складними. Ці способи доставки вимагають додаткових витрат. Однак на спільній прес-конференції у Варшаві у 2022 роках Януш Войцеховський з Європейської сільськогосподарської комісії та міністри сільського господарства України, Польщі та США обговорили плани щодо надання допомоги Україні у транспортуванні своєї продукції до Європейського Союзу. Також було звернута увагу на «Коридор солідарності» залізниці, який забезпечив матеріально-технічну підтримку і почав перетворювати найближчі до України польські порти Гдиня, Гданськ і Свиноўце у великомасштабні центри (центри) відновлення українських товарів і продуктів [58].

Тому особливу увагу слід приділити ТЗ, найближчим сусідом яких є Польща. Раніше в ході реалізації співпраці ще один акцент був зроблений на іншому сусідові - Білорусі. Так, наприклад, програма польсько-білорусько-українського прикордонного співробітництва, що здійснювалася на території Рівненської області до тотальної війни, буде продовжена, але в рамках програми Interreg NEXT Польща-Україна на 2021-2027 роки учасників буде всього 2 [41].

Між Міністерством економічного розвитку і технологій Польщі та Міністерством економіки України було підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо розробки інструментів декомунізації торгівлі. Метою цієї Угоди є зміцнення економічного співробітництва між Польщею та Україною, приділяючи особливу увагу страхуванню перевезення товарів і послуг та стимулюючи декомунізації торгівлі. В результаті реалізації декомунізації товарообіг між Україною і Польщею збільшиться. У 2021 році Польща посіла перше місце серед європейських країн за обсягом продажів товарів і послуг на

суму 10,7 мільярда доларів США (1 мільярд доларів США). Однак у 2022 році загальний обсяг експорту товарів знизився майже на 3% до 1% [9].

Поточний стан прикордонного співробітництва між Україною та Румунією залежить від економіки, освіти, науки, культури тощо. Для нього характерне поглиблення співпраці у всіх сферах суспільного життя, в тому числі в різних сферах. Співпраця між цими сусідніми країнами включає в себе 3 основних напрямки розвитку ТКС. Транскордонне співробітництво в рамках програм європейських сусідів; взаємодія на рівні неурядових організацій та органів місцевого самоврядування країни; регіональне торговельно-економічне співробітництво [38]. Європейський Союз виділив Україні та ТТК понад 1021 мільйон євро ресурсів у рамках програми Європейської комісії Interreg NEXT Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна.

З початком військових подій в Україні кордон з Румунією також відкритий для біженців за допомогою президента Клауса Йоханніса. Міністр оборони Румунії Василе Дінк заявив, що країна готова прийняти до 50 мільйонів українських біженців. Фонд Об'єднання Румунії за підтримки посольства Румунії в Сполучених Штатах заснував Український фонд миру для фінансування українських біженців у Румунії. Метою фонду було зібрати щонайменше 10 мільйонів доларів США [2]. Крім того, понад 125 машин швидкої допомоги та пожежних машин з Румунії та інших країн ЄС прибули в Україну через гуманітарний центр у Сучаві, Румунія [23].

В даний час уряд цієї держави веде переговори з Україною про використання румунського порту Констанца для забезпечення колишнього порту українськими продуктами, але наш порт заблокований. Це рішення дуже важливо, тому що багато країн світу покладаються на Україну в поставках масла і борошна.

Ще одним партнером прикордонного співробітництва для України є Угорщина, і наш уряд підписав угоду про прикордонне співробітництво. Згідно з цим документом, не тільки центральні державні установи, а й місцеві громади

могли брати участь у програмах міждержавного співробітництва в економічній, культурній та інших сферах.

В даний час транскордонне співробітництво в Угорщині підтримується регіональними (NUTS2), регіональними органами та установами самоврядування (NUTS3), органами місцевого самоврядування (NUTS4), Карпатським європейським регіоном та міжрегіональним (інституційне співробітництво), а також державними установами. Таким чином, близько 15 мільйонів угорських меншин проживають у нашому регіоні та проживають у ньому. Оскільки на території Угорщини проживає понад 7000 українців, вона повністю підтримує закарпатських угорців під час повноцінної окупації України Росією [75]. Але що стосується військової ситуації в нашій країні, то заява угорського уряду категорична. З цієї причини прем'єр-міністр Віктор Орбан заявив, що військова допомога Україні не буде відправлена, оскільки Угорщина не повинна втручатися в конфлікт, а міністр закордонних справ Угорщини Петер Сійярто заявив, що його країна готова дозволити всю допомогу, що надається Україні через всі регіони, включаючи військову допомогу від інших держав. Угорщина відмовилася постачати зброю крім того, держава виступила проти пропозиції щодо збільшення фінансування ЄС у 2 рази для підтримки України та інших країн, а також виступила проти 9-ї поправки, спрямованої проти Росії. Він пояснив це ескалацією і залученням у війну в Європі, заблокувавши пакет санкцій. Проте, Європейська комісія схвалила 10 нових програм, у тому числі 4 країни-члени, включаючи Україну і Молдову. Водночас фінансування цих програм ЄС у 2021-2027 роках досягне 53 300 мільйонів євро. Його мета-зміцнити міжнародне транскордонне співробітництво, сприяти "зеленій" міграції та підтримувати охорону здоров'я, освіту та науку. 187 мільйонів євро було виділено на транскордонне співробітництво між Польщею та Україною в галузі охорони природи, охорони здоров'я та прикордонного контролю [75].

Програма повинна зміцнити громадські заклади охорони здоров'я, покращити доступ до професійної та невідкладної медичної допомоги та

підтримати довгострокову охорону здоров'я. 54 мільйони євро було виділено на співпрацю декомунізації між Румунією та Україною для підвищення рівня освіти, охорони здоров'я та захисту навколишнього середовища [13].

З метою поглиблення економічного співробітництва між Україною та ЄС, на додаток до національної програми економічного співробітництва, розвиток ТКС на регіональному рівні, здатної реалізовувати регіональні та місцеві програми ТКС з країнами ЄС, сприятиме більш активній співпраці.

Для досягнення цілей Угоди про асоціацію в галузі економічного співробітництва потрібен інтегрований адміністративний механізм, заснований на поєднанні інституційних, нормативних, організаційних та інформаційних механізмів, представлених низкою методів, принципів та інструментів, які дозволяють державним органам створювати відповідне нормативно-правове середовище, інституційні та організаційні структури співробітництва. Для успішного здійснення економічного співробітництва. Реалізація комплексу заходів спрямована на повну зміну правового поля і створення нової системи державного управління функціонуванням товарного ринку, прозорих конкурентних умов і переоцінку Умов надання практично всіх фінансових, транспортних та інших послуг.

Таким чином, для досягнення цілей угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, війна в Україні зіграла суперечливу роль. З одного боку, вона стала каталізатором євроінтеграційних прагнень України. Українське суспільство, глибоко вражене звірствами російських окупантів, ще більше зміцнило свою віру в європейські цінності та прагнення до демократичного, правового та процвітаючого майбутнього. З іншого боку, війна створила нові виклики для співробітництва між Україною та ЄС. Руйнування інфраструктури, економічні втрати та потоки біженців потребують негайної та масштабної допомоги з боку європейських партнерів. Але незважаючи на ці виклики, Україна продемонструвала свою незламну відданість європейським цінностям та прагнення до євроінтеграції, а

Європейський Союз, у свою чергу, надає Україні значну політичну, економічну та гуманітарну допомогу, визнаючи її стійкість та європейський вибір.

Співробітництво з ЄС стає ключовим фактором подолання наслідків війни та побудови мирного, демократичного та процвітаючого майбутнього України. Для цього необхідно продовжувати реформи, адаптувати українське законодавство до стандартів ЄС, розвивати економічне співробітництво, зокрема на регіональному рівні.

Україна має чіткий план дій щодо отримання членства в ЄС. Війна не зупинила, а навпаки, прискорила євроінтеграційні процеси. Європейський Союз залишається ключовим партнером України на цьому шляху, надаючи їй необхідну підтримку та орієнтири.

РОЗДІЛ 3. ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕХАНІЗМИ СПІВПРАЦІ

3.1. Європейські програми підтримки України

Другого лютого 2023 року Україна погодилась на підписання угоди з ЄС про участь у програмі «Єдиний ринок» (англ., Single Market Programme (SMP)). Участь у цій програмі забезпечить підтримку малого та середнього бізнесу в Україні полегшить їхній доступ до ринків ЄС, сприятиме формуванню сприятливого бізнес-середовища, ста-лому зростанню та інтернаціоналізації [84].

Рада та Європейський парламент ухвалили програму єдиного ринку ЄС на 2021–2027 рр. у квітні 2021 року.

Основні цілі програми-підвищити ефективність єдиної неділі, підтримати конкурентоспроможність компаній ЄС, особливо МСП, сприяти розробці ефективних європейських стандартів, розширювати можливості і захищати споживачів, забезпечувати стійкість і безпеку харчових продуктів у всіх ланках харчового ланцюга, зміцнювати людські можливості, підтримувати здоров'я тварин і рослин, благополуччя тварин і закладати основу для фінансування статистики якості. І це так.

Нова програма об'єднує ряд окремо фінансованих заходів, щоб управляти ними більш ефективно, ніж раніше. Він також включає нові ініціативи щодо покращення функціонування єдиної неділі. Загальний бюджет цієї програми становить 4,2 мільярда євро для підтримки та зміцнення управління Єдиною неділею до 2027 року з акцентом на відновлення економіки [25, с. 187–188].

У рамках Програми єдиного ринку Україна змогла приєднатися до Європейської мережі підприємств (англ., Enterprise Europe Network (EEN)), а також скористатися перевагами програми «Еразмус» для молодих підприємців (англ., Erasmus for Young Entrepreneurs) та Європейської платформи кластерної співпраці (англ., European Cluster Collaboration Platform (ECCP)).

Україна також має право фінансувати виробників статистики для розробки, виробництва та розповсюдження високоякісної статистики для

моніторингу ситуації в економіці, суспільстві, навколишньому середовищі та регіоні.

Участь України у програмі єдиної неділі є важливим кроком на шляху України до Європи та сприяє відновленню економіки країни.

Європейська комісія шукає способи максимально використати потенціал Угоди про асоціацію та глибокої та всеосяжної угоди про вільну торгівлю з Україною для полегшення доступу до єдиної неділі. Це призвело до перегляду пріоритетного плану дій на 2023-2024 роки, в якому визначено ряд дій, які повинні бути зроблені ЄС і Україною для прискорення повного виконання глибокої і всеосяжної угоди про вільну торгівлю.

У 2021 році ЄС та Україна підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо стратегічного партнерства в галузі сировини. У світлі російської окупації України оновлена дорожня карта на 2023-2024 роки включатиме нові пріоритети та спеціальні проекти, що відображають відновлення добувної промисловості України.

Відносини «Україна-ЄС» знаходяться на високому рівні для оцінки поточного промислового співробітництва та узгодження наступних кроків. Генеральне управління з внутрішніх ринків, промисловості, підприємництва та малого та середнього бізнесу на цих зустрічах обговорюються поточні напрямки роботи з кращої інтеграції України в єдиний ринок. Вплив російської агресії на їх діяльність.

Комісія встановила обмеження на експорт продуктів (Агро продовольчих товарів, палива тощо). Прийнятий після війни, він побоювався подальших наслідків та голоду. Європейська комісія також буде стежити за національними заходами, прийнятими країнами ЄС для протидії російській агресії на Україні [84].

Важливу роль відіграють мережі підтримки бізнесу, що надають допомогу компаніям з ЄС та України, зацікавленим у співпраці та розвитку.

Європейська мережа підприємств допомагає підприємствам впроваджувати інновації та розвиватися на єдиному ринку та за його межами. Це найбільша у світі мережа підтримки МСП з міжнародними амбіціями [67].

EEN-це глобальна міжнародна мережа, до якої входять 70 країн світу. Мережа включає понад 600 комерційних організацій, близько 20 000 пропозицій про роботу і технологічних розробках. Щорічно EEN проводить близько 700 ділових заходів та зустрічей B2B, а підприємці з усього світу шукають ділових партнерів.

За допомогою EEN малий і середній бізнес в Україні має наступні можливості: пошук ділових партнерів і покупців продукції. Розміщування та відстежування комерційних пропозицій. Впровадження інноваційних технологій ЄС. Залучання до пошуку новітніх інноваційних технологій з-за кордону. Створення спільного підприємства, яке шукає інвесторів та партнерів з ЄС.

Україна сформувала Консорціум EEN -Україна, Відповідно до розділу 21.5"програма конкурентоспроможності та інновацій". Згідно з його статтею, він приєднався до EEN у 2016 роках. Консорціум складається з 7 організацій: представників ділових і державних структур, наукових установ [42].

Зокрема, нещодавно консорціум EEN-Україна склав карту українських клієнтів та їхні потреби в інноваціях для досягнення подвійного переходу та підвищення їхньої конкурентоспроможності, а також підвищив обізнаність щодо ведення бізнесу та інвестування в Україні [84].

Український кластерний альянс (УКА) будучи основою кластерного співробітництва, інновацій у галузі, цифрової та зеленої автоматизації та ефективної взаємодії з державою, УКА є основним і найбільшим офіційним об'єднанням кластерного руху економічних кластерів України. В даний час Альянс включає 48 кластерів та асоціацій кластерного типу. Він також відомий як «чорна діра». Українська ініціатива кластеру 4, створена у 2022-2024 роках, виникла в результаті створення промислового комітету кластеру 4 України та платформи сектору високих технологій. Основною рушійною силою

кластерного руху в Україні в різних формах є Асоціація підприємств промислової автоматизації України (АППАУ) [63].

Європейська платформа кластерної співпраці – це європейський онлайн-центр для зацікавлених сторін кластеру (кластерних організацій, політиків та інших пов'язаних зацікавлених сторін з екосистеми кластеру) і довідковий універсальний центр для зацікавлених сторін у країнах, що не входять до ЄС, які прагнуть налагодити партнерство з європейськими партнерами [84].

Важливу роль відіграють зустрічі «Фокус-група Україна з питань бізнес-співпраці між Україною та ЄС» (англ., «Focus Group Ukraine on EU-Ukraine business cooperation») Фокус-група Україна об'єднує відповідних зацікавлених сторін та мережі підтримки бізнесу для обговорення останніх ініціатив і програм ЄС, національних, українських та міжнародних для підтримки бізнес-співробітництва між ЄС та Україною та збору відповідних відгуків. Форум сприяє тіснішій торговельній співпраці між Україною та ЄС шляхом підвищення обізнаності про можливості ведення бізнесу як з Україною, так і з країнами-членами ЄС [75;84].

Значну роль у знаходженні потенційних партнерів та налагодженні подальшої співпраці між підприємствами країн-членів ЄС та України відіграють відповідні IT-інструменти.

Платформа стійкості ланцюга поставок EEN (англ., The EEN Supply Chain Resilience Platform) створена на основі Європейської мережі підприємств у співпраці з Європейською платформою кластерної співпраці. Вона отримує підтримку від Європейської Комісії та Європейської ради з інновацій і Виконавчого агентства з питань малого та середнього бізнесу (англ., European Innovation Council and SMEs Executive Agency (EISMEA)) [75]. У рамках підтримки EEN малим і середнім підприємствам стати більш стійкими, платформа дозволяє малим і середнім підприємствам зв'язуватися з новими партнерами та допомагати відновлювати порушені ланцюжки створення вартості [87].

Платформа доповнює інші дві платформи для пошуку бізнес-партнерів, що підтримуються Європейською Комісією та допомагають подолати руйнування, спричинені війною: Платформа «ЄС-Україна» пошуку міжнародних бізнес-партнерів (англ., EU-Ukraine Solidarity Lanes Business Matchmaking Platform) та Форум «Підтримка кластерів ЄС України» [75].

Зокрема, у межах Плану заходів щодо створення «Шляхів солідарності» Єврокомісія запустила Платформу для зв'язків з бізнесом, засновану на базі EEN [77], яка має за мету об'єднання бізнесу Євро Союзу та України для швидкого пошуку практичних рішень з експорту всіх сільськогосподарських продуктів, харчових продуктів та сировини з України, полегшення логістичних операцій та пошуку нових партнерів [84].

Міжнародна платформа співпраці, пошуку партнерів та підтримки України в сфері енергетики (англ., Electric Energy Collaboration and Partnership Platform for Ukraine) об'єднує українські компанії з державного та приватного секторів, які потребують відновлення електричних систем або придбання нового енергетичного обладнання та його компонентів, з виробниками та постачальниками різних типів енергетичного обладнання з ЄС, які можуть продати або надати їх як допомогу [28].

Крім цього, українські бізнесмени можуть здобути практичний досвід у створенні своєї власної компанії. Наприклад, участь в програмі «Еразмус для молодих підприємців» ЄС (англ., Erasmus for Young Entrepreneurs programme, (EYE)) може бути корисним джерелом цінного досвіду [34]. Обмін досвідом відбувається під час перебування у досвідченого підприємця, що допомагає новому підприємцю набути навичок, необхідних для керування невеликою фірмою. Приймаюча сторона отримує переваги від нових поглядів на свій бізнес, а також отримує можливість співпрацювати з іноземними партнерами або вивчати нові ринки. Програма EYE готова підтримати участь більшої кількості українських підприємців.

Зокрема, напочатку 2023 року Європейська Комісія оголосила два конкурси пропозицій під спільною назвою «ReadyForEU» з загальним

бюджетом у розмірі 7,5 мільйонів євро. Ці конкурси призначені для підтримки українських підприємців та бізнесу у використанні переваг єдиного ринку. Фінансування цих конкурсів проводиться в рамках Програми єдиного ринку і є наслідком підписання Угоди про участь України в цій програмі [86].

Перший конкурс, під назвою «Підтримка бізнесу», з масштабним бюджетом у 4,5 мільйона євро, призначений для надання фінансової допомоги українським малим і середнім підприємствам (МСП), які постраждали від воєнних дій. Підтримка надається у вигляді ваучерів на отримання послуг та участь у виставках ЄС. Цей проект буде здійснюватися спільно з організаціями, що сприяють розвитку бізнесу, такими як Європейська мережа підприємств, Європейська мережа кластерів та інші подібні організації. Другий конкурс, «Еразмус для молодих підприємців – Україна», з надзвичайною сумою в 3 мільйони євро, відкриє двері для нових українських підприємців до освоєння глибоких знань для ведення бізнесу в інших країнах Європи. Цей проект реалізується в рамках вже існуючої програми «Еразмус для молодих підприємців».

Крім цього, українські МСП можуть звернутися за фінансуванням через «Фонд підтримки бізнес-ідей для малих та середніх підприємств» (англ., 2023 Ideas Powered for Business SME Fund). Це надає їм унікальну можливість отримати фінансову допомогу для захисту їхньої інтелектуальної власності. Ініціатива Ideas Powered for Business SME Fund – це інноваційний проект Європейської Комісії, який здійснюється Європейською агенцією інтелектуальної власності (англ., The European Union Intellectual Property Office (EUIPO)), і буде активним з 23 січня 2023 року до 8 грудня 2023 року [34].

3.2. Роль гуманітарної допомоги та санкцій у контексті співробітництва

Після того, як російське вторгнення в Україну було в самому розпалі, Брюссель постійно вимагав від Росії припинити бойові дії, вивести свої війська

і військову техніку і поважати територіальну цілісність, суверенітет і незалежність України. Крім політичних заяв, ЄС доклав зусиль для надання українській стороні різних видів підтримки. жовтень.

Величезний внесок у реалізацію антиросійських санкцій, які були узгоджені з партнерами з ЄС, такими як США, Канада, Японія, НАТО і G7. Зараз ЄС впроваджує 11 пакетів санкцій проти зловмисників. Європейські санкції стосуються різних галузей, таких як економіка та фінанси, транспорт, аерокосмічна промисловість, енергетика, оборона та сфера послуг. Санкції застосовані не лише до російських ЗМІ, але і до дипломатичних та особистих санкцій. Наприклад, в березні ЄС запровадив санкції проти Білорусі через її участь у конфлікті в Україні та Ірану за їхню роль у виробництві і поставках безпілотних літальних апаратів [71].

Таким чином, особисті спрямовані санкції проти тих, хто несе відповідальність за підтримку, фінансування або здійснення дій, що підривають цілісність, суверенітет і незалежність української території. Тепер вони В. Путін, С. Лавров, Є. Пригожин і ПБК Вагнера, відомий бізнесмен і олігарх, пропагандист прокремлівської та антиукраїнської пропаганди в. у Януковича є банки і фінансові установи, пов'язані з економічними санкціями, ЄС ввів деякі обмеження на імпорт і експорт, за даними Європейської комісії. У 2022-2023 роках ЄС заборонив експорт товарів на суму понад 439 мільярдів євро до Росії та імпорт товарів на суму 912 мільярдів євро. Це означає, що порівняно з 2021 роком 49% експорту та 58% імпорту підпадають під санкції. Декомунізований список продуктів включає, за деякими винятками, зокрема сиру нафту (з 2022 рр.) і нафтопродукти (з 2023 рр.), вугілля та інші тверді викопні види палива, сталь та інші нафтопродукти [70].

Важливим досягненням можна вважати введення відключення великих російських і білоруських банків від системи SWIFT, в результаті чого ці банки зможуть не тільки отримувати іноземну валюту і переводити активи за кордон, але і заборона на операції з Національним Центральним банком Росії. В результаті заморожування активів банки більше не матимуть доступу до

активів, що знаходяться в розпорядженні центральних банків і приватних установ [70].

Обмеження торкнулися і російські ЗМІ, оскільки ЄС рішуче прагне протистояти російській пропаганді. Оскільки Росія використовувала всі ці ресурси для пропаганди та проведення дезінформаційних кампаній, включаючи військові напади на Україну, ЄС призупинив діяльність та ліцензії на мовлення багатьох підтримуваних Кремлем ЗМІ, таких як Sputnik, Russia Today, Росія 1 і REN TV. ЄС також ввів санкції щодо осіб, відповідальних за Засоби масової інформації, пропаганду і дезінформацію [70].

ЄС також є лідером у наданні гуманітарної допомоги Україні. На даний момент відомо, що Брюссель виділив 68 500 мільйонів євро на гуманітарну допомогу цивільним особам, які постраждали від війни на Україні. З них, зокрема, 3800 мільйонів чоловік були переведені в Молдову. Країни-члени ЄС надають гуманітарну допомогу Україні, виділяючи понад мільярд євро зі своїх національних бюджетів. Ці кошти спрямовані на забезпечення українців та біженців водою, продуктами харчування, предметами домашнього вжитку, медичною та психологічною підтримкою, аварійним та зимовим житлом, а також надання захисту, особливо в підготовці до надзвичайних ситуацій. Також надається фінансова підтримка для задоволення основних потреб. За даними Європейського Союзу, завдяки допомозі від ЄС та інших донорів, гуманітарну підтримку в Україні отримали понад 1360 мільйонів людей [69].

У 2022 році Рада Європейського Союзу вперше в історії прийняла тимчасову директиву про тимчасовий захист українських біженців. Цей крок мав на меті зменшити навантаження на національні системи надання притулку та надати українцям рівні права на всій території ЄС. Директива гарантує українцям право на проживання, доступ до ринку праці та житла, можливість отримання освіти для дітей, а також тимчасову медичну та соціальну допомогу.

Спочатку дія директиви була обмежена до березня 2023 року, але згодом її було продовжено на один рік до березня 2024 року. У разі, якщо ситуація в Україні не покращиться до такого рівня, щоб люди могли безпечно

повернутися додому, термін дії директиви може бути продовжений ще на три роки.

Наразі близько 400 мільйонів українців скористалися механізмом тимчасового захисту ЄС [69].

Навесні 2023 року Україна стала членом Механізму цивільного захисту ЄС, що є частиною Європейської системи солідарності, яка підтримує країни, постраждалі від стихійних лих. З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році, Механізм цивільного захисту ЄС направляє Україні екстрену допомогу з усієї Європи. У рамках найбільшої та найдовшої операції в історії цього механізму в Україну було відправлено понад 88 000 тон важливого обладнання, продуктів харчування та медикаментів. Нещодавно до України було доставлено понад 1000 генераторів зі стратегічних енергетичних резервів Resceu, що повністю фінансуються ЄС [89]. Тепер, будучи повноправним членом, Україна також зможе надавати підтримку країнам, які перебувають у кризі, через цей механізм.

РОЗДІЛ 4. ВИКЛИКИ ТА ОБМЕЖЕННЯ

4.1. Політичні та економічні складнощі у взаємовідносинах

Починаючи з 2014 року, Україна активно просувалась у напрямку євроінтеграції та зуміла значно продовжити свій шлях у цьому напрямку. Протягом цього періоду весь процес євроінтеграції супроводжувався різними проблемами. Традиційно їх можна розділити на внутрішні та зовнішні. Однак, у зв'язку з подіями, що відбулися після повномасштабного вторгнення РФ на територію України (зміни в політичному, економічному, та безпековому середовищі), доцільно виокремити більш адекватний поділ для сучасної ситуації. Так, можна визначити «групу внутрішніх проблем», які:

- є постійними (або ті, що існували в політичній системі тривалий час);
- загостренні повномасштабною війною;
- рішення про повномасштабну війну було прискорено.

Те ж саме відноситься і до групи внутрішнього відділу «зовнішні проблеми євроінтеграції України». Жовтнева декомунізація, крім впливу війни на різні процеси і загострення різних проблем як в світі, так і, зокрема, на Україні, відразу ж варто відзначити, що війна між Росією і Україною є серйозною проблемою для України. Ця війна прямо і побічно зачіпає всі аспекти життя як України, так і її громадян. Таким чином, Україна втратила певні райони регіону протягом усієї війни, втрати серед військового та цивільного населення склали десятки тисяч, а мільйони громадян декомунізованих громадян України стали внутрішньо переміщеними особами та біженцями [1;48;55]. Житловий фонд, цивільна та критична інфраструктура, а також промисловість руйнуються на сотні мільярдів доларів. ВВП України впав на третину, а середнє зростання цін склало +30% [48]. Все це саме по собі обмежує розвиток країни і можливість її розвитку до закінчення війни. У цьому випадку процес інтеграції відбувається з великими зусиллями.

Також варто розглянути деталі цієї битви. Тобто за весь період незалежності України, Кремль всіляко заважав євроінтеграційним бажанням

Повноцінні військові операції з усіма ознаками геноциду, спрямовані на знищення української державності, ці дії можна розглядати тільки як гібридні війни, економічний, політичний і дипломатичний тиск, розвідка, Україна намагалася утримати в своїй орбіті і вплив, А тепер спеціальні операції і так далі. І такий швидкий процес європейської інтеграції України у 2022 році вимагає політичної волі як України, так і ЄС як одного з головних союзників у цій війні 1. Таким чином, визначення інших проблем європейської інтеграції буде розглянуто в контексті описуваної політичної ситуації.

Що стосується групи внутрішніх проблем, то до перших підгруп проблеми корупції відносяться вплив олігархії, «судові проблеми» в боротьбі з антикорупційною системою, зокрема «стійкі проблеми», при яких ефективність адміністративної системи в проведенні відповідних реформ недостатня. Ці проблеми існують в українській політичній системі протягом десятиліть і є "камнем спотикання" на шляху до вступу в ЄС. Цілком природно, що 7 областей, які потребують реформи, були визначені Європейською комісією, а 5 конкретно стосуються конкретних питань. Крім того, реформа Конституційного Суду і вирішення «судових питань» пов'язані з впливом олігархії і наявністю корупції, а антикорупційні реформи призначені для вирішення цієї проблеми, тому ці проблемні аспекти взаємозалежні і взаємозалежні, але їм заважає неможливість недотримання. Діяльність САП і НАБУ [47]. Таким чином, вирішення цих проблем є важливим кроком на шляху до подальшої європейської інтеграції і має здійснюватися всебічно в рамках виконання рекомендацій Європейської комісії [28;1].

Наступна Підгрупа внутрішніх проблем-це «проблема загострення повномасштабної війни». І перша проблема в цьому контексті - великі втрати в цій війні. Як вже зазначалося вище, Україна зазнала значних втрат в економіці та декомунізації серед населення. Втрата території, десятки тисяч загиблих, мільйони внутрішньо переміщених осіб і біженців, мільярди втрат в економіці, і майже половина (43%) бюджетних витрат, запланованих на 2023 рік, покривається військовими витратами [59]. У свою чергу, ресурси, які держава

могла б виділити для просування до європейської інтеграції, принаймні, до кінця війни.

Далі йде тема інвестицій і торгівлі. Незважаючи на особливу політику лібералізації та відкритості торгівлі з Україною з боку ЄС та інтеграцію України на внутрішні неділі ЄС, європейські інвестори не зацікавлені в інвестуванні у воюючі країни, у яких вже є певні внутрішньополітичні проблеми [51]. Жовтні Дек. Крім того, Україна використовує певні частини своїх бюджетних коштів в якості міжнародної допомоги, тим самим скорочуючи розрив між доходами і витратами країни [32], а загальне скорочення торгівлі з ЄС, який став довгостроковим одержувачем міжнародної допомоги, також є проблемою, викликаною загальною війною, територіальна окупація, руйнування різних інфраструктурних об'єктів і тощо., крім того, були припинені логістичні та виробничі ланцюжки з ЄС. Все це може призвести до втрати деяких європейських споживачів українськими виробниками, деякі з яких будуть продані іншим постачальникам.

Інша проблема-можливість реформування в умовах війни. Таким чином, стан війни вимагає постійної концентрації ресурсів у різних областях, що забезпечує негайне виживання України. Зокрема, велика частина фінансових і економічних, гуманітарних, політичних і дипломатичних ресурсів тощо., призначається для військових потреб. Водночас необхідно реформувати дуже проблемний сектор внутрішньої політики України, вирішення якого давно назріло. Наприклад, з цієї причини українська влада вже кілька разів переносила приблизний термін виконання рекомендацій Європейської комісії з реформи [11].

Останньою підгрупою внутрішніх проблем були «проблеми, вирішення яких прискорилося через повномасштабну війну». Серед них вибір вектора української політики та інтеграційних проблем декомунізації, а також думки суспільства про євроінтеграцію, продовжує своє рішення. На 2014 рік або раніше. Декомунізація (Революція Гідності, анексія Криму Росією, війна між Росією і Україною) як в українському уряді, так і в суспільстві існувала

полярність щодо вибору моделі інтеграції сходу і заходу, і ця полярність повинна була зникнути. Але якийсь час існувала надія на декомунізацію відносин з Росією і можливість подальшої співпраці, в основному через інформаційний вплив влади України і суспільства, а також через гібридну війну з Росією. Це було підтверджено результатами парламентських виборів 2019 року, на яких проросійська опозиційна партія «Платформа життя» отримала 13,01 місця у Верховній Раді з результатом 2% і була заборонена до діяльності після початку повномасштабного російського наступу [46].

Ще один доказ цього-те, що «стратегія української зовнішньополітичної діяльності» була розроблена тільки відповідно до розділу 7 дек. Війни між Росією та Україною. Вже у 2021 році Україна не декларує конкретну позицію (головний пріоритет зовнішньої політики - євроінтеграція, Росія - головний ворог), але проводить конкретний аналіз сучасного місця та ролі України у світі та чітко викладає цілі міжнародної політики на найближче майбутнє [60]. Що стосується настрою суспільства, то, за даними соціологічної групи, це «Оцінка» періоду з 2014 по 2021 рік. В середньому 50% громадян підтримали вступ України до ЄС, і спостерігалися регулярні коливання цього показника до 55% [7]. Ці показники також пов'язані з низьким рівнем громадянської обізнаності про ЄС. І в 2018 році. Населення України в цілому мало незадовільний рівень обізнаності, але лише 36% респондентів заявили, що мають задовільний рівень знань українців Про інформацію про ЄС [24].

Рух у цьому напрямку почав прискорюватися у 2021 році під час загрози повномасштабної війни з Російською Федерацією. І вже у 2022 році показник підтримки членства України в ЄС сягне 68% [56]. Ці процеси були значно прискорені з початком повномасштабного наступу Російської Федерації. Спроба Росії поставити Україну на шлях свого впливу таким чином перетворилася на союз проєвропейського українського суспільства та європейського українського суспільства та уряду. Отже, наступного місяця, у 2022 роках, розпочнеться повномасштабне вторгнення. Показник підтримки вступу України до ЄС серед українців становить рекордні 91%, а станом на

грудень 2023 цей показник становить 87%. Крім того, лише 3% населення виступають проти членства України в ЄС [56].

Інше питання, яке, як вважається, може бути частково вирішене, - це політична воля української влади до євроінтеграції та підготовка до негайних змін для забезпечення євроінтеграції. У цей період український уряд продемонстрував особливу політичну волю до просування в європейському напрямку. Саме завдяки політичній волі Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС [політична воля 2023]. Уряд також хоче продемонструвати подальші кроки в європейському напрямку, проводячи необхідні реформи навіть під час війни, і почати переговори про членство України в ЄС вже в 2023 році [78;19].

Наступна важлива група проблем, що виникають на шляху до європейської інтеграції, - це зовнішні проблеми. На цю групу також вплинула повномасштабна війна, тому вона розглядалася в контексті підгруп, визначених вище. І перші питання, які слід розглянути, - це підгрупи "стійких проблем", включаючи проблеми продуктивності і тенденцію до колапсу всередині ЄС. Протягом деякого часу в ЄС були проблеми з міграцією, поява націоналістичних і анти європейських рухів, прояв політичного і економічного егоїзму в деяких країнах, це було пов'язано з відцентровим рухом [31]. Зокрема, проявом таких тенденцій є вихід Великої Британії з ЄС, коли важливі місця в політиці різних країн займають праві та ліві радикальні партії, такі як Німецька альтернатива Німеччині, Італія та Союз Італії, Національний союз Франції тощо [30;61]. Західні Балкани також залишаються спостережуваною проблемою: нестабільність, регулярне виникнення внутрішньополітичних криз, незадоволеність темпами інтеграції в ЄС.

Політика ЄС щодо Угорщини також важлива. У деяких випадках офіційна політика Будапешта суперечила політиці ЄС. Особливо вже у 2022 році. Європейська комісія заморозила 5,7 мільярда євро для Угорщини, стверджуючи, що реформи в області адміністративних систем і верховенства

закону відсутні. Все це призводить до порушення європейської стабільності та відцентрового руху [62].

Після початку повномасштабної війни можна спостерігати поляризацію поглядів на процес інтеграції та дезінтеграції. Таким чином, велика частина європейського політичного співтовариства, що об'єдналося навколо підтримки України, менша частина, в основному представники більш радикальних рухів з відцентровими настроями, виступають проти підтримки України і продовження процесу подальшої фрагментації (зазвичай це робиться за допомогою Росії).

Враховуючи відцентровий процес в ЄС, можна виділити питання про механізми прийняття консенсусних рішень. Тому цей механізм часто уповільнює прийняття необхідних рішень, які потрібно приймати швидше. Якщо між інтересами країни виникають певні розбіжності, які значно затягують вирішення проблеми і призводять до консенсусу, зазвичай з обох сторін йдуть на значні поступки. У контексті європейської інтеграції України такі проблеми вже виникали, коли Європейська комісія додала «блок меншин» до 7 блоків необхідних реформ, проведених на прохання Угорщини [53;79;76]. Однак в цьому аспекті ЄС ще раз піднімає питання про заміну процедури узгодження прийняттям рішень кваліфікованою більшістю [62].

Війна внесла значний внесок у процес європейської інтеграції України, але в багатьох відношеннях цей вплив носить негативний і несподівано позитивний характер. В першу чергу це стосується проблем євроінтеграційного курсу: одні проблеми стали нашими, інші загострилися через повномасштабну війну, інші прискорили вирішення через повномасштабну війну. Таким чином, в значній мірі були подолані деякі проблеми, що стоять на шляху європейської інтеграції, зокрема, думка суспільства про вибір політичних векторів та інтеграції, політична воля до інтеграції і готовність до реформ, а також політика ЄС щодо Росії і Європи по відношенню до України. Деяких проблем в ЄС вдалося уникнути і збалансувати по-різному, наприклад, тенденцію до центрифугування і фрагментації, а також механізм прийняття консенсусних рішень, який перешкоджав швидкому процесу на попередньому етапі. Багато

проблем, таких як проблема корупції, вплив олігархії, «судові проблеми», антикорупційна система та неефективність адміністративної системи, були вирішені під час війни і є частиною 7 областей необхідних реформ за пропозиціями Європейської комісії. Також наприкінці 2022 року. Україна вже виконала 72% угод про асоціацію, продовжує виконувати норми ЄС і, на думку експертів, домагається прогресу у виконанні рекомендацій Європейської Комісії по 5,8 з 10 пунктів, все це вказує на можливість ще більш швидкого просування України до ЄС.

ВИСНОВКИ

Поділяючи спільні з ЄС цінності та стратегічні цілі, Україна розглядає інтеграцію в політичні та економічні структури Європейського Союзу як пріоритетний напрям своєї зовнішньої і внутрішньої політики.

Угода про асоціацію між Україною і ЄС визначає стратегічні орієнтири для проведення системних політичних і соціально-економічних реформ в Україні, широкомасштабної адаптації законодавства України до норм і правил ЄС. Україна забезпечуватиме поступову конвергенцію у сфері зовнішньої і оборонної політики та розвиватиме взаємодію у рамках Спільної безпекової і оборонної політики ЄС для посилення спроможностей сектору безпеки і оборони, а також підтримання міжнародної безпеки і стабільності.

На сучасному етапі співробітництво України з Європейським Союзом відбувається на кількох рівнях. Перший рівень - політичне співробітництво, включаючи зовнішню політику, безпеку та оборону. Україна тісно співпрацює з ЄС у сферах, які стосуються мирного врегулювання конфлікту на сході країни, виконання політичних та економічних реформ, зміцнення демократії та прав людини. Другий рівень - економічна співпраця. Україна та ЄС мають укладену Угоду про асоціацію, яка передбачає вільну торгівлю товарами та послугами, гармонізацію законодавства та норм бізнесу, співробітництво у галузі енергетики та зеленої економіки. Зараз відбувається процес глибокої інтеграції України з одним із основних економічних блоків світу. Третій рівень - громадянське співробітництво. Україна отримала безвізовий режим з країнами Шенгенської зони, що сприяє співпраці між громадянами, обміну досвідом та знаннями. Також Україна активно залучається до різноманітних міжнародних проєктів, зокрема в галузі освіти, культури, наукових досліджень та інших. Україна також співпрацює з ЄС у боротьбі з корупцією, розвитку малих і середніх підприємств, у створенні сприятливого бізнес-клімату та інвестиційної привабливості країни.

Загалом, співробітництво України з Європейським Союзом на сучасному етапі є важливим і стратегічним для розвитку країни, сприяє її інтеграції в європейський простір та зміцненню демократичних цінностей та економічного потенціалу.

Розвиток європейської інтеграції потребує проведення цілеспрямованої політики у сфері транскордонного співробітництва між Україною та країнами Європейського Союзу з метою подальшого соціально-економічного розвитку нашої держави, покращення суспільних відносин та наближення стандартів життя українців до європейського рівня.

Підтримка, котру надає ЄС Україні у вигляді гуманітарної та військової допомоги, а також вільного та без квотного доступу до ринків Союзу, є безпрецедентною та дуже важливою для нашої країни. З початку російського вторгнення Європейський Союз надає пріоритет підтримці українській економіці як ключовому фактору, який допоможе Україні перемогти та відновитися після війни.

Стан війни, вплив трудових ресурсів, складна економічна ситуація в країні безпосередньо позначаються на функціонуванні нашої держави. Проте, отримання Україною статусу кандидата на вступ до ЄС є фактично вибором стратегічного вектору розвитку. Для нас євроінтеграція – це, в першу чергу, стандарти, що визначають напрямки їх подальшої модернізації: створення конкурентоспроможної продукції та послуг, формування сприятливого інвестиційного клімату, досягнення високого рівня корпоративної безпеки та забезпечення рівноправної конкуренції на всіх вертикалях та горизонталях держави.

Отже, співробітництво України з Європейським Союзом на сучасному етапі охоплює різні сфери, включаючи політичну, економічну, соціокультурну та освітню. Ця співпраця є важливою для України, оскільки сприяє розвитку країни, зміцненню демократії та підвищенню благополуччя громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андриющенко П., Радник мера Маріуполя: кількість загиблих у місті може наблизитися до 20 тисяч. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-mariupol-zahybli/31752967.html> (дата звернення -17.04.2024).
2. Артьомов І., Віціан Т. Стан українсько-угорського транскордонного співробітництва в контексті євроінтеграційного курсу держави. : веб-сайт. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/artiomov_stan.pdf (дата звернення -15.04.2024).
3. Бекешкіна І., Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва». Євроінтеграція України: досвід сусідів та перспективи об'єднання суспільства. URL: http://dif.org.ua/modules/pages/files/1407765948_3132.pdf (дата звернення -08.02.2024).
4. Биченко А., Байден, Джонсон і Дуда- лідери симпатій українців з-поміж іноземних політиків URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3691930-dzonson-duda-i-bajden-lideri-simpatij-ukrainciv-zpomiz-inozemnih-politikiv.html> (дата звернення -02.04.2024).
5. Білок М., Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/02/9/7388610/> (дата звернення - 10.02.2024).
6. Браухіч М., У яких країнах Європи викривали російських шпигунів під час великої війни. (2023). Слово і діло. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2023/02/20/infografika/svit/yakux-krayinax-yevrovy-vykryvaly-rosijskux-shpyhuniv-velykoyi-vijny> (дата звернення -16.03.2024).
7. Верховна Рада України. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021–2027 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2021-п#Text>. (дата звернення - 24.02.2024).

8. Візити лідерів іноземних держав в Україну під час російського вторгнення. Електронний електронний ресурс . URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Візити_лідерів_іноземних_держав_в_Україну_під_час_російського_вторгнення (дата звернення -12.04.2024).
9. Герасимчук С., Україна – Румунія: шляхом зміцнення довіри, співпраці і взаємопідтримки. URL: http://prismua.org/ua_ro (дата звернення -30.03.2024).
10. Гончаренко О. М., Багатеренко О. О., Бакал Є. В., ін. Проблеми та перспективи європейської інтеграції України / Національний авіаційний університет / Інститут міжнародних відносин. URL: <http://jml.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/viewFile/5915/6665> (дата звернення -16.02.2024).
11. Демедюк О. П., Кандидат Check-3: де Україна перебуває у виконанні семи рекомендацій ЄС щодо кандидатства. (2023). Центр «Нова Європа» URL: <http://neweurope.org.ua/visual-materials/kandydat-check-3-de-ukrayina-perebuvaye-u-vykonanni-semy-rekomendatsij-yes-shhodo-kandydatstva/> (дата звернення -27.04.2024).
12. Ефір UKRLIFE.TV від 2 жовтня 2015 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WqWBeq2bgvA> (дата звернення -18.04.2024).
13. Європейська правда. ЄС виділяє понад 530 млн євро на транскордонне співробітництво з Україною та Молдовою. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/12/2/694542> (дата звернення -26.04.2024).
14. Європейська рамкова конвенція. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU80K15U> (дата звернення -21.04.2024).
15. Жарикова А., Україна отримала третій транш макрофінансової допомоги від ЄС у 1,5 млрд євро. Євроінтеграційний портал. URL:

ua.kmu.gov.ua/novyny/ukrayina-otrymala-tretyi-transh-makrofinansovoi-dopomogyvid-yes-u-15-mlrd-yevro (дата звернення -03.05.2024).

16. Жером А., Історія газового конфлікту: Роки незалежності. (2009). Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2009/01/15/177711/> (дата звернення - 27.04.2024).
17. Жук К. О. Співробітництво України та країн ЄС в умовах війни України проти Російської Федерації. *Суспільно-політичні трансформації у XXI столітті: локальні, національні та глобальні контексти: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Київ, Маріупольський державний університет, 18 квітня 2024 року*. С. 160.
18. Жук К. О. Співробітництво України та країн ЄС в умовах війни України проти Російської Федерації. *Політ. Сучасні проблеми науки. Міжнародні відносини: Збірник матеріалів XXIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, Київ, Національний авіаційний університет, 02-05 квітня 2024 року*. С. 42-43.
19. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: http://reforms.in.ua/Content/Download/tasks-performance-status/AA_impl_report_02_2015_GOEL.pdf (дата звернення -28.03.2024).
20. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2022 рік. (2023). URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asosiaciyu_za_2022_rik.pdf (дата звернення 27.04.2024).
21. Калат Я. Я., Перспективи розвитку інституціалізованих форм транскордонного співробітництва в Україні. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2017. № 5. С. 92–97.
22. Калиновська Д., Проти Росії введено найбільше санкцій у світі. (2023). ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ. URL: <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/proti-rosiji-vvedeno-najbilshe-sanktsij-u-sviti.html> (дата звернення -18.03.2024).

- 23.Каптару В. Румунія, Україна та НАТО. URL: http://www.rii.ro/uk_uk/Румунія_Україна_та_НАТО-2524515. (дата звернення -24.04.2024).
- 24.Кваша, О.С. Синякова А.В. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. //Країни ЄС узгодили п'ять принципів побудови відносин з Росією./ Європейська правда. м. Київ, 2019.С. 112-117
- 25.Кицюк І. В. Єдиний ринок. *Зелений і безпечний Європейський Союз : монографія / А. О. Бояр (кер. авт. кол.),/ І. В. Кицюк,/ Н. І. Романюк/ В. Й. Лажніка./ м. Луцьк : Вежа-друк, 2023. С. 592* Бібліогр.: 3 назв.
- 26.Ковальчук І.В. Єврокомісія офіційно запустила Платформу Україна-ЄС для зв'язків з бізнесом. Євроінтеграційний пор-тал : веб-сайт. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/novyny/evrokomisiya-oficiyno-zapustyla-platformu-ukrayina-yes-dlya-zvyazkiv-z-biznesom> (дата звернення -04.04.2024).
- 27.Коломієць А. ЄС збільшив фонд миру, з якого фінансує зброю для України. DW Ukraine. URL: <https://www.dw.com/uk/es-zbilsiv-fond-miru-z-akogo-finansue-zbrou-dla-ukraini/a-64983239> (дата звернення -18.03.2024).
- 28.Котенко Є., В Україні остаточно заборонили діяльність ОПЗЖ. УКРІНФОРМ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3572345-v-ukraini-ostatocno-zaboronili-dialnist-opzz.html> (дата звернення -13.03.2024).
- 29.Ле Пен., санкції проти Росії – це помилка. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2016/04/18/7047949/> (дата звернення -05.05.2024).
- 30.Лисогор І., В Італії на виборах вперше за десятиліття перемогла коаліція "правих" партій. (2022). LB.ua URL: https://lb.ua/world/2022/09/26/530581_italii_viborah_vpershe.html (дата звернення -12.03.2024).
- 31.Малюта, І., Рудь-Вольга, Д. (2018). Сучасні дезінтеграційні процеси у Європейському Союзі. *Економічний простір*, м. Київ, 2018.С 134, 26-39.

32. Мірер П., Скільки грошей Україна отримала в 2022 році від США та міжнародних союзників. (2022). Суспільні новини. URL: <https://suspilne.media/280175-skilki-grosej-ukraina-otrimala-vid-ssa-ta-miznarodnih-souznikiv/> (дата звернення -01.05.2024).
33. Муравйова В. І., Зовнішня торгівля товарами України у січні-травні 2022 року / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-tovaramy--ukrayiny-u-sichni-travni-2022> (дата звернення -26.03.2024).
34. Національна рада з питань телебачення і радіомовлення. Вже 30 країн Європи повністю або частково вимкнули російські пропагандистські канали. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3442308-vze-30-krajin-evropi-povnistu-abo-chastkovo-vimknuli-rosijski-propagandistski-kanali.html> (дата звернення -12.03.2024).
35. О. Александрова, А. Веселовський та ін.; *Міцніший союз: консолідація демократій унаслідок широкомасштабної агресії Росії проти України: аналіт.* НІСД Київ: 2023. С. 75-77.
36. О. Борділовська, Платні друзі Москви у Європі. (2016). ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/platni_druzi_moskvi_u_yevropi_n1388708 (дата звернення -02.04.2024).
37. Обух В. Відновити експорт в умовах війни: складно, але життєво необхідно. URL: <https://www.ukrinform.ua>. (дата звернення -28.03.2024).
38. Окуньовська Ю. В. Транскордонне співробітництво з Україною в умовах війни. *Вісник ДонНУ імені Василя Стуса*, /Сер.: Політичні науки. заявл. 01.02.2022; опубл. 15.02.2022. №7. С. 70–74.
39. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики України. URL: <http://www.minagro.gov.ua>. (дата звернення -28.03.2024).
40. Пашков М., Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи. (2022). RazumkovCentre. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf> (дата звернення -02.03.2024).

- 41.Петрова, Г., Меморандум між Україною та Польщею щодо розробки інструментів сприяння торгівлі. URL: https://www.chernihiv-oblast.gov.ua/S_oglyad_statti (дата звернення -27.03.2024).
- 42.Про мережу EEN. Enterprise Europe Network Україна: веб-сайт. URL: <http://eenukraine.com/uk/> (дата звернення -09.04.2024).
- 43.Проект Плану відновлення України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/european-integration.pdf> (дата звернення -10.03.2024).
- 44.Резолюція Європарламенту від 23 листопада 2022 року про визнання Російської Федерації державою-спонсором тероризму (2022/2896(RSP)). (2022). URL: <https://ukraine.europarl.europa.eu/cmsdata/260974/1267924UK.pdf> (дата звернення -16.02.2024).
- 45.Резолюція Європейського парламенту від 16 лютого 2023 року про рік російського вторгнення та агресивної війни проти України (2022/2558(RSP)). URL: <https://ukraine.europarl.europa.eu/cmsdata/267438/1273091UK.pdf> (дата звернення -22.02.2024).
- 46.Результати виборів в Раду в Україні 2019. (2019). РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/rezultaty-parlamentskih-vyborov-ukraine-1558364994.html> (дата звернення -21.03.2024).
- 47.Реформа Конституційного Суду України: місія (не) можлива? (дата звернення -15.03.2024).
- 48.Рік великої війни Росії проти України у 10 цифрах. (2023). BBCNews Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/ck5ylk3rj0zo> (дата звернення -01.05.2024).
- 49.Савінок В., Тріумф радикалів: з якими ідеями німецькі ультраправі йдуть до Бундестагу. (2021). Європейська правда. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/04/13/7122058/> (дата звернення -03.03.2024).
- 50.Садовий А., Угорщина не заперечує проти транзиту зброї до України через свою територію // Львівська міська рада. URL:

- adm.lviv.ua/news/actual/292324-uhorshchyna-ne-zaperechuie-proty-tranzytu-zbroi-do-ukra-iny-cherez-svoiu-terytoriiu-zastupnyk-mzs-uhorshchyny (дата звернення -08.03.2024).
51. Свириденко Ю. Відкритість торгівлі та інтеграція до внутрішнього ринку ЄС – це ключ до збереження української економіки в умовах війни та швидкого економічного відновлення, *Міністерство економіки України*. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=75eb54cb-4f06-4981-bd34-f58e897dd411&title=VidkritistTorgivli> (дата звернення -18.04.2024).
52. Серебрянков М., Що антиолігархічного парламент нам готує? (2023). Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/02/9/7388625/> (дата звернення - 21.02.2024).
53. Сидоренко С. Кандидат авансом: 7 вимог, які має виконати Україна, щоб ЄС не скасував її новий статус. (2022). Європейська правда. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/06/18/7141516/> (дата звернення -21.03.2024).
54. Смирнова. К. В., Зібрання актів європейського права. "Право України", 2013. – (Дод. до юрид. журн. "Право України"). Європейський Союз / упоряд. Київ, 2013. С -1064
55. Собенко І., Через війну в Україні загинули понад 8 тисяч цивільних — ООН. (2023). Суспільні новини. URL: <https://suspilne.media/413058-cerez-vijnu-v-ukraini-zaginuli-ponad-8-tisac-civilnih-oon/> (дата звернення - 08.04.2024).
56. Соціологічна група "Рейтинг". Загальнонаціональне опитування #20. Зовнішньополітичні настрої 14-16 січня, 2023. (2023) Соціологічна група РЕЙТИНГ. URL: https://ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/rg_ua_international_1000_012023.pdf (дата звернення -30.04.2024).
57. Спецтрибунал щодо агресії РФ проти України має бути розташований у Гаазі – заява Зеленського й Рютте. Радіо Свобода. 04.05.2023. URL:

- <https://www.radiosvoboda.org/a/news-spectrybunal-haaha-zelenskyirutte/32396483.html> (дата звернення -05.05.2024).
58. Стан та перспективи стратегічного партнерства Польщі та України Погляд з Польщі та України. Аналітична доповідь. Київ.2021 С. 123-156 URL: https://ies.lublin.pl/wp-content/uploads/2022/01/stan-i-perspektywy-partnerstwa_ua_web-1.pdf (дата звернення -08.03.2024).
59. Стешенко А., Бюджет-23: армія, дороги і марафон. (2022). LB.ua URL: https://lb.ua/economics/2022/11/05/534879_byudzheth23_armiya_dorogi_i_marafo_n.html (дата звернення -12.03.2024).
60. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України. (2021) URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017> (дата звернення - 13.02.2024).
61. Терещук А., Вступ України до ЄС: переваги для громадян та бізнесу URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/211004_vstup-ukrani-do-s-perevagi-dlya-gromadyan-ta-bznesu (дата звернення -16.02.2024).
62. Чернова А., Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи, 1-2. (2022). URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf (дата звернення -17.02.2024).
63. Юрчак А., Історія Альянсу. Ukrainian Cluster Alliance : веб-сайт. URL: <https://www.clusters.org.ua/en/home-page/> (дата звернення -03.04.2024).
64. Яковюк І. В. Європейський Союз і Україна. Еволюція взаємовідносин. *Вісн. Акад. прав. наук України*. Київ, 2009. С. 14–28.
65. About ECA. European Cluster Alliance : веб-сайт. URL: <https://clustersalliance.eu/> (last access: 15.02.2024).
66. About EU Military Assistance Mission in support of Ukraine (EUMAM Ukraine). EU Military Assistance Mission in support of Ukraine website. [Electronic resource] - Access mode: https://www.eeas.europa.eu/eumam-ukraine/about-eu-military-assistancemission-support-ukraine-eumam-ukraine_en?s=410260 (last access: 15.02.2024).

67. About the Enterprise Europe Network. Enterprise Europe Network [Electronic resource] - Access mode: <https://een.ec.europa.eu/> (last access: 21.03.2024).
68. Commission launches €7.5 million calls to support the integration of Ukrainian SMEs in the Single Market. European Commission [Electronic resource] - Access mode: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1224 (last access: 19.03.2024).
69. EU assistance to Ukraine. European Commission website. URL: https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine_uk (last access: 04.03.2024).
70. EU response to Russia's invasion of Ukraine. Council of the EU website. [Electronic resource] - Access mode: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion> (last access: 05.04.2024).
71. EU support for Ukraine: from sanctions to military and humanitarian aid. EU NeighboursEast. [Electronic resource] - Access mode: <https://euneighbourseast.eu/news/explainers/eu-support-for-ukraine-from-sanctions-to-military-and-humanitarian-aid-how-is-the-eu-helping/> (last access: 10.04.2024).
72. European Council conclusions on Ukraine, the membership applications of Ukraine, the Republic of Moldova and Georgia, Western Balkans and external relations, 23 June 2022. Council of the EU website. [Чинний від 22/06/2023]. Вид. офіц. Council of the European Union 8-22 с.
73. European Parliament declares Russia to be a state sponsor of terrorism. Official website of the European Union. [Electronic resource] - Access mode: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/european-parliament-declares-russia-be-statesponsor-terrorism_en?s=232 (last access: 20.04.2024).
74. European Peace Facility. Council of the EU website. URL: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/european-peace-facility/#pillar_13. New EU contribution for EIB's Ukraine support package to enable new lending of €100 million. Delegation of the European Union to Ukraine website. [Electronic resource] - Access mode: <https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/new-eu->

- [contributioneibs-ukraine-support-package-enable-new-lending-€100_en?s=232](#)(last access: 20.04.2024).
- 75.Focus Group Ukraine on EU–Ukraine business cooperation. European Cluster Collaboration Platform [Electronic resource] - Access mode: <https://clustercollaboration.eu/content/focus-group-ukraine-eu-ukraine-business-cooperation> (last access: 05.02.2024).
- 76.Grant EU candidate status to Ukraine and Moldova without delay, MEPs demand. Press Releases. (2022). News European Parliament. [Electronic resource] - Access mode: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20220616IPR33216/grant-eu-candidate-status-to-ukraine-and-moldova-without-delay-meps-demand> (last access: 13.03.2024).
- 77.Hakli J. Cross-border identities in the new Europe: Chost of the past or sign-post to the next millennium. [Electronic resource] - Access mode: <http://www.may.ie/staff/dpringle/igu/hakli.pdf> (last access: 14.03.2024).
- 78.Joint statement following the 24th EU-Ukraine Summit. (2023). European Council. [Electronic resource] - Access mode: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/02/03/joint-statement-following-the-24th-eu-ukraine-summit/> (last access: 16.03.2024).
- 79.Ms Martine DEPREZ, Director., Communication from the commission to the european parliament, the european council and the council. Commission Opinion on Ukraine’s application for membership of the European Union. [Чинний від 17/06/2022]. Вид. офіц. Council of the European Union 10-18 с.
- 80.Political Will or Procedure? Assessing Ukraine’s EU Membership Goals in 2023. (2023). Wilson Center. [Electronic resource] - Access mode: <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/political-will-or-procedure-assessing-ukraines-eu-membership-goals-2023> (last access: 16.04.2024).
- 81.SME Fund 2023. The European Union Intellectual Property Office : веб-сайт. [Electronic resource] - Access mode: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/guest/online-services/sme-fund>

82. Special meeting of the European Council (9 February 2023) – Conclusions. [Electronic resource] - Access mode: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1-2023-INIT/en/pdf> (last access: 19.02.2024).
83. Standard Eurobarometer 98 - Winter 2022-2023. (2023). European Union. [Electronic resource] - Access mode: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2872> (last access: 06.02.2024).
84. Support actions for Ukraine. European Commission [Electronic resource] - Access mode: https://single-market-economy.ec.europa.eu/support-actions-ukraine_en (last access: 16.04.2024).
85. The Electric Energy matchmaking Forum. Electric energy matchmaking Forum for Ukraine support [Electronic resource] - Access mode: <https://een-humanitarian-corridor-for-ukraine.b2match.io/home> (last access: 08.02.2024).
86. The European exchange programme for Entrepreneurs. Erasmus for Young Entrepreneurs programme [Electronic resource] - Access mode: <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/> (last access: 02.05.2024).
87. The Supply Chain Resilience Platform. The Supply Chain Resilience (SCR) platform [Electronic resource] - Access mode: <https://supply-chain-resilience-platform.b2match.io/> (last access: 14.03.2024).
88. Ukraine joins the EU Civil Protection Mechanism. European Commission website. [Electronic resource] - Access mode: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_2360
89. Ukraine: Commission proposes to set up a dedicated Facility to support Ukraine's recovery, reconstruction and modernisation. European Commission website. [Electronic resource] - Access mode: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3355 (last access: 14.03.2024).
90. Ukraine: Declaration by the High Representative on behalf of the European Union on the invasion of Ukraine by armed forces of the Russian Federation. Council of the EU website. [Electronic resource] - Access mode:

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/02/24/ukraine-declaration-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-the-invasion-of-ukraine-by-armed-forces-of-the-russian-federation/>(last access: 03.05.2024).

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1.1

Перші наслідки війни

Дипломатичні напруження	Війна в Україні призвела до значних напружень у дипломатичних відносинах між Росією та країнами Заходу. Спроби встановити мирне врегулювання конфлікту через міжнародні переговори і спільні ініціативи зазнали невдачі через непостійність Росії та непреклоність України. На тлі військових дій і розмаїття підходів до мирного врегулювання конфлікту стало складно досягти консенсусу серед учасників дипломатичного процесу.
Економічні санкції	Реакція Заходу на російську агресію полягала в введенні широкомасштабних економічних санкцій проти Росії. Ці санкції призвели до значного зниження російської економіки та її збільшення ізоляції на міжнародній арені. Економічний тиск мав на меті змінити поведінку Росії в конфлікті та сприяти мирному вирішенню ситуації. Однак, він також мав вплив на економіки країн-учасниць санкцій, включаючи країни Європейського Союзу, які мали економічні зв'язки з Росією.
Міжнародні спроби мирного врегулювання конфлікту	Незважаючи на складність конфлікту, міжнародна спільнота продовжує здійснювати спроби мирного врегулювання. Від переговорів у форматі Normandy Four до спільних ініціатив Організації Об'єднаних Націй, дипломатичні зусилля продовжуються з метою знайти мирне вирішення конфлікту та відновлення територіальної цілісності України.
Гуманітарна криза та міжнародна допомога	Війна в Україні спричинила глибоку гуманітарну кризу з мільйонами внутрішньо переміщених осіб та біженців. Ця криза змусила міжнародну спільноту мобілізувати гуманітарну допомогу для постраждалих, включаючи фінансову, медичну та гуманітарну допомогу, а також прискорення процесу мирного врегулювання конфлікту.
Наслідки війни для міжнародної безпеки	Війна в Україні також має серйозні наслідки для міжнародної безпеки. Підтримка Росією збройних формувань на сході України спричинила побоювання щодо подальших російських амбіцій у регіоні та в інших частинах світу. Це призвело до посилення оборонних зусиль багатьох країн і викликало нестабільність на міжнародній арені.

Продовження таблиці 1.1

Геополітичні зрушення	Конфлікт викликав зміну геополітичних зрушень у регіоні. Західні країни зміцнили свою підтримку України та підвищили свій інтерес у регіоні через загрозу російської експансії. Водночас, Росія втратила частину свого впливу на пострадянському просторі через ізоляцію та санкції, що вплинуло на її стратегічні інтереси у регіоні.
Вплив на міжнародні союзи	Війна в Україні також вплинула на міжнародні союзи та організації. Наприклад, вона стала тестом для НАТО та Європейського Союзу, які змушені були переглянути свої оборонні та безпекові політики перед російською загрозою. Крім того, конфлікт підштовхнув ці організації до посилення співпраці з Україною та іншими країнами-партнерами для забезпечення безпеки в регіоні.